

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2013. április 16-18.
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

**A TITKOS AKCIÓK RENDSZERE EGY ÁLLAM
BIZTONSÁGÁNAK MEGTEREMTÉSÉBEN: A MOSSAD**

„És megismeritek az igazságot, és az igazság szabadokká tesz titeket”

2012, április

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
I. A terrorizmus, mint biztonsági probléma	5
I.1 A fenyegetések.....	6
I.2 Háború a terrorizmus ellen	9
I.3 Terrorizmus elleni harc eszközei és színterei	11
I.4 Titkosszolgálatok hatékonysága a terroristacsoportok felszámolásában	14
II. A Mossad szervezettörténete	16
II.1 Izrael Állam átfogó elemzése	17
II.2 Izrael Állam születésének körülményei	22
II.3 A Mossad létrejöttének előzményei.....	24
II.4 A Mossad létrehozása, legjelentősebb vezéralakjai, szervezetének felépítése.....	27
III. A Mossad tevékenységének bemutatása.....	31
III.1 A Mossad a terrorizmus ellen.....	33
III.1.1 Rafi Eitan	33
III.1.2 Eichmann elfogása.....	34
III.1.3 A Mossad terroristákkal szembeni fellépése.....	36
III.1.4 A Mossad tevékenységéből levonható következtetések	41
III.2 A Mossad és a Vatikán kapcsolata	43
III.2.1 A Szentszékeknek a CIA-hoz és PFSZ-hez fűződő viszonya.....	44
III.2.1 A Mossad és Vatikán kapcsolata, valamint a váratlan fordulópon t	45
III.3 A Mossad kapcsolata más titkosszolgálatokkal	47
III.3.1 A Mossad és a KGB ellentéte.....	48
III.3.2 A Mossad és a CIA kapcsolata.....	49
IV. Dolgozatom összefoglalása, következtetéseim	51
Befejezés	54
Mellékletek.....	56
Felhasznált irodalom.....	62
Könyvek.....	62
Idegen és magyar nyelvű tanulmányok	62
Internetes források.....	62

Bevezetés

„Ha nincsen vezetője, szétesik a nép, a sok tanácsadó sikerre viszi ügyét.”

Példabeszédek könyve XI/14 (A Mossad mottója¹)

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem honvéd tisztjelölt hallgatójaként tanulmányaim során kiemelten sokat foglalkoztunk a nemzeti biztonság megteremtésének eszközeivel és a biztonsági kockázatok és kihívások értékelésével. Érdeklődésem egy nagyon speciális terület irányába indította el a kutatásaimat, a terrorizmus és az ellene való hatékony küzdelem eszközeivel kezdtem el foglalkozni. A probléma szerteágazó jellege miatt azonban szűkítettem az előzetes tervek szerint nagyon szélesre méretezett elképzeléseimet, és egyetlen konkrét állam titkosszolgálatával és annak tevékenységével kezdtem el foglalkozni.

Izrael Állam létrejötte óta a világot legjobban megosztó társadalmi és politikai kérdések közé tartozik jelenléte. Az államalapítás óta eltelt alig több mint hatvan évben Izrael számos alkalommal védte meg területét jelentős túlerővel szemben, s mára a Közel-Kelet legerősebb gazdaságú és legütőképesebb haderejű országává vált.

De hogyan volt képes idáig eljutni a Palesztina területén élő zsidó kisebbség Izrael Állam megalapításáig? Milyen eszközökkel tudták megvédeni a fiatal állam területi integritását? Hogy voltak képesek ennyi háborút túlélni a markáns arab túlerő ellen? Utánajárva a fenti kérdésekre adható válaszoknak azt tapasztaltam, hogy minden út a professzionális hírszerzéshez, azon belül is a Mossadhoz és annak elődszervezeteihez vezet.

Tanulmányom célja bebizonyítani, hogy Izrael Állam fennmaradásának legjelentősebb alapkövét a mindenkori zsidó közösség hírszerzése képezi. Ehhez az *első* fejezetben ismertetem a terrorizmust, mint biztonsági problémát, és a Mossad tevékenységét a terrorizmus elleni küzdelemben. A Mossad létrejötte óta harcol az iszlám szélsőséges terrorizmus ellen, amely napjainkban a nyugati világ biztonságának legjelentősebb fenyegető tényezője. Az ezredforduló óta a terrorizmus újfajta kihívásai egyre nagyobb nyomást

¹ <http://www.mossad.gov.il/Eng/AboutUs.aspx> Letöltés ideje: 2012-04-15

gyakorolnak a nemzetközi közösségre, és rákényszerítik őket az eddigi terrorizmus ellenes stratégiák átgondolására. A *második* fejezetben készítettem egy ország elemzést Izraelről, melyből egyértelműen kiderül, hogy az állam ellenséges arab országok közé ékelődött be, amely meghatározza az ott élő emberek mindennapjait. Igen fejlett gazdasággal rendelkezik, amit erős high-tech iparágak jellemeznek. Izrael kutatás és fejlesztés szektora jelentős mértékben a hadiipar fejlesztéséhez kapcsolódik, a GDP-nek pedig nagy arányát, pontosan 8,5 %-ot fordítanak katonai és védelmi kiadásokra. Az Egyesült Államok jelentős mértékben támogatja mind a gazdaságot, mind a hadsereg felszerelését a legmodernebb eszközökkel. Összefoglaltam Izrael védelmi doktrínájának elveit és katonai stratégiáját, hadseregét.

Az ország mai helyzetének elemzése után visszatértem a kialakulásának idejére, ismertetve az arab országokkal való konfliktus gyökereit, s az erőszakos szervezetek kialakulását még Izrael Állam megalapítása előtt. Már a brit mandátumi időszak alatt saját hírszerzéssel rendelkezett a palesztinai zsidó közösség, amit később két főbb részre osztottak: Shin Bet-re, azaz belső elhárításra, Aman-ra, azaz katonai hírszerzésre. A Mossad, mint a hírszerzés fő koordinátora pár évvel később jött létre.

A *harmadik* fejezetben ismertettem a Mossad terrorizmussal szembeni fellépését, az Intézet tevékenységét, majd a külpolitikára való hatását vizsgáltam meg különböző esettanulmányokon keresztül.

Kutatásaim során alkalmazott módszereket a hadtudomány, és a biztonsági tanulmányok elemzése módszereire építettem (adatifeldolgozás, eseménytörténet, összehasonlítás). A tanulmányomban használt rövidítéseket (például Mossad) a nemzetközi szakirodalom általános szabályai szerint használom.

A dolgozatom összeállítása során szerzett tapasztalataimat az utolsó részben rögzítettem, olyan célzattal, amelyben a tisztjelölt hallgatótársaim számára is érveket gyűjtöttem össze arra vonatkozóan, hogy a nemzeti biztonság megteremtésének milyen sajátos útjai vannak. A téma további kutatásokra ösztönöz, a katonai felderítés és a hírszerzés közötti kapcsolatok feltárása olyan érdekes tapasztalatokat adhat, amely segítheti egy honvédtiszt nemzetközi és hazai munkáját, szolgálatát.

I. A terrorizmus, mint biztonsági probléma

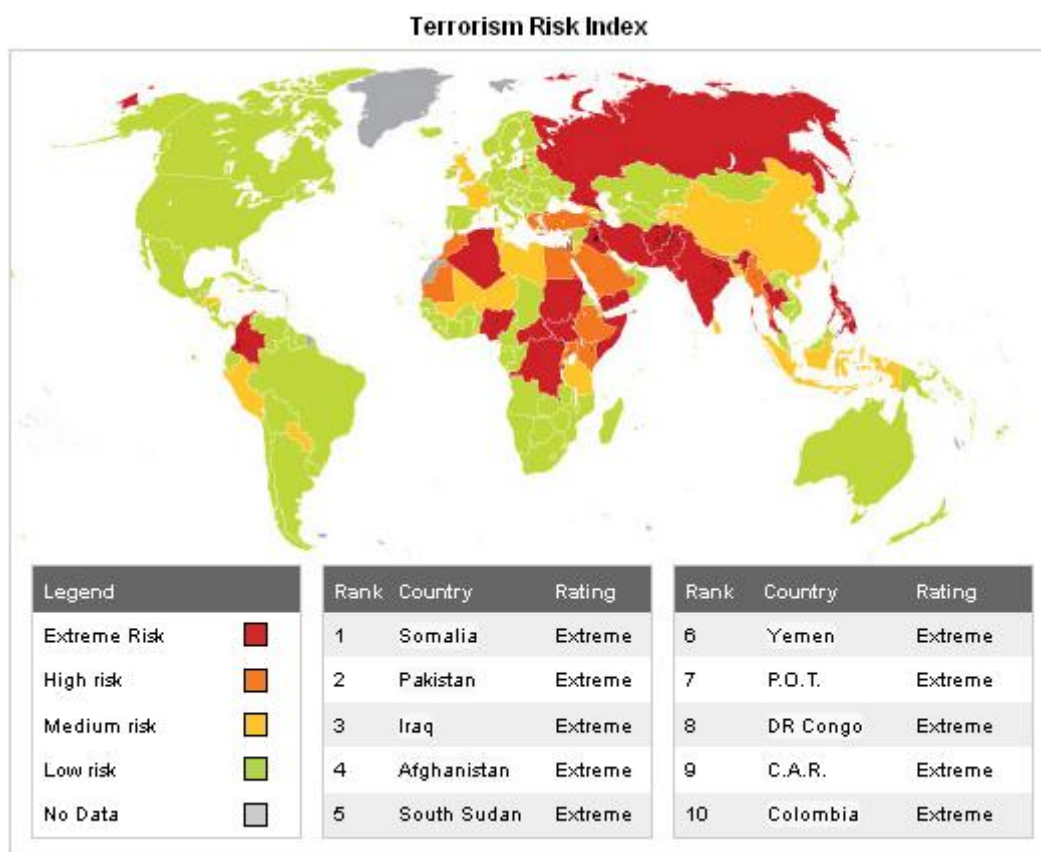
2001. szeptember 11. óta a média felkapott témái közé tartozik a nemzetközi terrorizmus, a politikusok egyre növekvő terrorfenyegetettségéről beszélnek, de mi áll ezen fogalmak háttérében? Tudjuk-e egyáltalán definiálni a terrorizmust? És ha nem, attól még szembe tudunk-e szállni vele?

A válasz összetett és ellentmondásos, csakúgy, mint maga a terrorizmus. Több mint száz megfogalmazás áll rendelkezésünkre, de nemzetközileg elfogadott jogi definíció nincs. A NATO szerint *„a terrorizmus erő vagy erőszak törvénytelen használata vagy ezek használatával való fenyegetés személyek vagy vagyon ellen azzal a szándékkal, hogy a kormányokat vagy társadalmakat kényszerítsék vagy megfélemlítsék politikai, vallási vagy ideológiai céljaik elérése érdekében”*². Közösen elfogadott definíció hiányában a nemzetközi közösség kétféleképpen határozza meg a terrorizmus fogalmát: aszerint, hogy mi jellemzi, és mi nem jellemzi azt. A Biztonsági tanulmányok – Biztonságpolitika című tankönyvben a terrorizmus *„politikai, vallási vagy ideológiai célkitűzések elérése érdekében kormányok és társadalmak kikényszerítésére vagy megfélemlítésére tett kísérletek”*, az erőszak törvénytelen alkalmazása illetve azzal való fenyegetés jellemzi³. A demokráciáért, jogállamiságért, idegen megszállás ellen valamint humanitárius jogok biztosítása érdekében vívott harc nem tekinthető terrorizmusnak. Másfelől viszont a válogatás nélküli erőszakos támadások, mint például az öngyilkos bombamerényletek, amelyek főként ártatlan civil áldozattal járnak, vagy titkosszolgálatok által végrehajtott válogatás nélküli erőszak, autóba rejtett pokolgépek robbantása terrorista cselekménynek minősülnek. De nem csak ezek sorolhatók a terrorista cselekmények közé; ide tartozik a terrorista cselekmények és szervezetek pénzügyi vagy bármilyen támogatása, terrorista csoporthoz való tartozás, vagy a közvélemény megfélemlítése. E kétféle megközelítés miatt létrejön a szabadságharcos – terrorista ellentét, hiszen lehet, hogy az a személy, aki legitim célokért küzd, módszerei miatt terroristává válhat. Hiába legitimek a célok, ha a terrorizmus az eszköz, hiszen a terrorista cselekmények közé egyébként is bűncselekmények számító tetteket sorolnak.

² <http://www.nato.int/ims/docu/terrorism-annex.htm> Letöltés ideje: 2012-04-15

³ Gazdag Ferenc (szerkesztette): Biztonsági tanulmányok – Biztonságpolitika, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2011, p178

száma csökkenő trendet mutat. Az sem jelenthető ki, hogy mindenhol romlott a terrorfenyegetettség. Míg bizonyos régiókban valóban drasztikusan megnövekedett a terrorakciók és az áldozatok száma – ezek közé tartozik a Közel-Kelet és Dél-Ázsia -, úgy másokban jelentősen csökkentek ezek a faktorok, mint például a Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban. A legtöbb merényletet 2004 és 2010 között Irakban, Afganisztánban, Pakisztánban, Indiában, Thaiföldön, Nepálban, Izraelben, Kolumbiában, Oroszországban és Szomáliában követték el.

2. ábra: A terroristák által leginkább fenyegetett országok⁶

Tehát bár igaz, hogy a terrorfenyegetettség nőtt 2001 óta, de fontos megjegyezni, hogy egyes területek között nagyon nagy eltérések vannak. Napjainkban a lokális terrorizmus a legelterjedtebb, ami csak nemzeti szinten tevékenykedik, ezen kívül még vannak olyan szervezetek, amelyek regionális szinten tevékenykednek - mindkét esetben jól behatárolható területről van szó. A globálisan tevékenykedő terrorszervezetek száma igen alacsony.

⁶ <http://www.biztonsagpolitika.hu/index.php?id=16&aid=1105> Letöltés ideje: 2012-04-15

Napjainkban a nemzetközi terrorizmus fogalma összekapcsolható az *új típusú terrorizmuséval*. A legfőbb fenyegetésekké a vallási exterminizmus és a tömegpusztító fegyverek váltak – persze ezek mellett még lehet a terrorizmusnak gazdasági, szociológiai, ideológiai és egyéb más oka is. Az új típusú terrorizmus eszköztárában a hagyományos fegyverek mellett a nem hagyományosak is megtalálhatóak, merényleteikkel nagy területre kiterjedő hatást képesek elérni. Áldozatai jelképes objektumok vagy vétlen polgárok, közkezdvelt módszere az öngyilkos merénylet. Az új típusú terrorizmusra jó példa a szélsőséges iszlám terrorizmus.

Ami azonban a legnagyobb különbséget okozza a régi és az új típusú terrorizmus között, az nem más, mint a média és a modern kommunikációs eszközök, amik a terroristák rendelkezésére állnak. A mobiltelefonok és az internet révén jelentősen leegyszerűsödik az egymással való kommunikáció a nagy méretű terrorszervezeteken belül, sőt, használhatják az internetet toborzásra vagy a közvélemény megfélemlítésére is. A világhálón való jelenlétüknek azonban nem ezek a legfélelmetesebb következményei. Ma már bárki könnyedén hozzájuthat a világhálón keresztül egy házilag előállítható robbanószerkezet elkészítésének lépéseit tartalmazó videóhoz vagy kézikönyvhöz.

A média is a terrorizmus malmára hajtja a vizet akaratlanul. 2001 szeptembere óta a tömegmédia a terrorizmus hírnöke, amivel pontosan tisztában vannak a terrorista csoportok is, akiknek az egyik célja az emberek rettegésben tartása. Közel sem érnének el akkora hatást az akcióikkal, ha a média nem generálna félelmet az emberekben. Az új típusú terrorizmus és a média kölcsönösen kiszolgálják egymást – a magas halálos áldozattal járó merényleteket hírekben elsőként közlik -, az egyik tudósítanivalót ad, a másik tudósít. Sajnos ebből a körforgásból nagyon nehéz kitörni a média sajátos természetéből fakadóan, azonban ha az állam hatást gyakorol a médiára, és megérteti a tudósítókkal, hogy tevékenységük nemzetbiztonsági veszélyt hordoz magában, akkor apró változtatásokkal, esetleg egyes információkat eltitkolva, csökkenthetjük a terrorszervezetnek a médiából kiszípolyozott nyereségét.

1.2 Háború a terrorizmus ellen

A terrorizmus elleni fellépést a NATO és az EU különféleképp képzei el. Az EU a nem katonai eszközök fontosságát hangsúlyozza, míg a NATO a katonai fellépésre fókuszál elsősorban. 2002. november 21-én fogadták el Prágában a NATO terrorizmus elleni katonai koncepcióját⁷, amely az alábbi három nagy fontos elemből tevődik össze:

- terrorizmus-elhárító, védekező intézkedések (antiterrorism);
- már bekövetkezett terrorista támadások következményeinek kezelése (consequence management);
- terrorizmus-felszámoló támadó jellegű intézkedések (counter-terrorism).

Milyen szerepet szán a NATO a haderőnek ezekben a feladatokban?

A **counterterrorism** támadó jellegű katonai beavatkozást takar a terrorizmus csökkentésének céljából, ezzel igazolta az Egyesült Államok is az Afganisztán ellen indított háborúját. A legtöbb ország hadserege rendelkezik speciálisan a terrorista fenyegetések felszámolására kiképzett különleges egységekkel. Ezeknek az úgynevezett *elit egységeknek* a feladata közvetlenül részt venni a terroristák elleni harcban, illetve a terrortámadások megelőzésében. A terror elhárító egységek sokféle feladatot képesek ellátni, részben mert a legjobb eszközök és felszerelések állnak a rendelkezésükre, részben a magas szintű kiképzettségük miatt – az egységek tartalmazznak mesterlövészeket, tüzszerészeket, hírszerző tiszteket. Az ilyen műveletek többsége állami, szövetségi vagy hírszerző ügynökségek fennhatósága alá tartozik. Mindenesetre nem elegendő pusztán a katonai beavatkozás, a polgári lakosság megnyerése és egyéb műveletek nélkül csak kisebb sikereket és rövid távú győzelmet hozhat az adott országban.

Az **antiterrorism** címszó mögöttes tartalma azt jelenti, hogy egyfajta védelmező, elhárító tevékenység a terroristákkal szembeni sebezhetőség lecsökkentése

7

http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/NATO_tevekenysegek/terrorizmus_elleni_kuzdelem.htm Letöltés ideje: 2012-04-15

minden téren, például az infrastruktúra, lakosság és közélet terén. Ide tartozik a megelőzés is, amihez elengedhetetlen a pontos és jól működő hírszerzés, információcsere valamint a különböző védelmi eljárások.

A **consequence management** magába foglalja a terrortámadások és egyéb katasztrófák destruktív hatásainak enyhítésére szolgáló intézkedéseket. A többi beavatkozáshoz hasonlóan ez is elsősorban nemzeti felelősség, de a NATO különböző módokon támogatja az államokat, leginkább az országok közötti koordináció javításában. A szövetségesek létrehozták a nemzeti polgári és katonai képességek nyilvántartását, hogy azokat a tag- és partnerországok rendelkezésére tudják bocsátani egy tömegpusztító fegyverekkel elkövetett terrorista támadás után. A nyilvántartás karbantartásával megbízott szervezet az *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*⁸ (EADRCC), azaz az Euro-Atlanti Katasztrófareagáló Koordinációs Központ. A Központot 1998-ban hozták létre a természeti és az ember által okozott katasztrófák válaszáinak koordinálására, majd 2001-ben feladatai kiegészültek a terrorista cselekményekre való reagálással. A *NATO Crisis Management System*⁹ egy sor előre meghatározott politikai, katonai és polgári intézkedéssel rendelkezik, amiket az államok és a NATO hajt végre különböző válságforgatókönyvek válaszául, biztosítva ezzel, hogy a Szövetség megfelelően tudjon reagálni a válságokra.

Bár a NATO a katonai fellépésre helyezi a hangsúlyt, tisztában van vele, a terrorizmus elleni harc nagyon sokrétű, és a NATO tagállamokban leginkább a polgári hatóságok feladata a terrorizmus elleni küzdelem, a katonai erőknél ezekkel együttműködve kell végrehajtani a feladatukat.

Az Európai Unió ezzel szemben kevésbé koncentrál a katonai fellépésre, sokkal inkább a megelőzésre és a védekezésre, a terrorizmus gyökereinek megszüntetésére. Alapvetően négy eleme van a terrorizmus elleni stratégiának¹⁰:

- megelőzés (prevent);
- védekezés (protect);
- bűnüldözés (pursue);

⁸ <http://www.aco.nato.int/page142154053.aspx> Letöltés ideje: 2012-04-15

⁹ <http://www.aco.nato.int/page142154053.aspx> Letöltés ideje: 2012-04-15

¹⁰ <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st14/st14469-re04.en05.pdf> Letöltés ideje: 2012-04-15

- válaszdás (respond).

A **megelőzés** célja, hogy a radikalizálódáshoz vezető okokat kezeli, ezzel próbálva megakadályozni a terroristák számának növekedését. Kulcsfontosságú a kultúrák közötti párbeszéd mind az Unión belül mind kívül, a felbujtás és a toborzás különösen a börtönökben és a vallási képzéseken, istentiszteleteken, bűncselekménynek való nyilvánítása.

A **védekezés** az egyik legfontosabb része a terrorizmus elleni stratégiának. Nem más, mint az infrastruktúra és polgárok védelmét, csökkenteni a sebezhetőséget a támadásokkal szemben, továbbá a határok és közlekedés biztonságának fejlesztését.

A **bűnüldözés** alapvető feladatai közé tartozik a terrorizmus követése a határokon keresztül a világban, megakadályozni bármilyen tevékenységüket és mások által való támogatásukat (mind fegyverekkel, eszközökkel, mind pénzügyileg) és igazságszolgáltatás elé állítani őket.

A **válaszdás** hasonlítható a NATO féle consequence management-hez, itt is fontos a reagálás koordinálása, a terrortámadás következményeinek minimális szintre való csökkentése, valamint segítség nyújtása az áldozatoknak és hozzátartozóiknak.

I.3 Terrorizmus elleni harc eszközei és szinterei

2006. szeptember 8-án fogadták el a tagállamok az ENSZ Globális Terrorizmusellenes Stratégiáját¹¹ (United Nations Global Counter-Terrorism Strategy), aminek legalapvetőbb pilléreit a következőkben ismertetem.

Talán az egyik legfontosabb helyszíne a küzdelemnek a *politikai szint*. A politika ugyanis képes arra, hogy a terroristákkal tárgyalás útján egyfajta kompromisszumot kössön, foglalkozzon a terroristák politikai sérelmeivel, valamint tud diplomáciai nyomást gyakorolni a terrorizmust

4. ábra: ENSZ LOGO

¹¹ <http://www.un.org/terrorism/strategy-counter-terrorism.shtml> Let

támogató országokra. Jó példa erre Kadhafi Líbiája. Kadhafi támogatta az iszlám felszabadító mozgalmakat, emiatt Líbia megítélése erősen romlott az 1970-es, '80-as években. Az ezredes az egyik legfőbb támogatója volt az Ali Hassan Salameh vezette Fekete Szeptember terrorista csoportnak, ami az 1972-es müncheni olimpián elkövette a 11 izraeli sportoló életét követelő mészárlásba fulladt emberrablást¹², sőt, az USA közvetlenül felelősséggel vádolta a berlini diszkó felrobbantásért¹³ 1986-ban, amelyben egy török nő és két amerikai katona is meghalt. Ezek és még több más hasonló incidens miatt az Egyesült Államok 1982-ben megszüntette az olaj felvásárlását Líbiából, valamint megtiltotta az exportot az arab országba. Tehát az USA olyan politikát folytatott, aminek célja az volt, hogy csökkentse Líbia terrorizmus-támogató tevékenységét, bár itt a politikai front a gazdaságpolitikára is értendő.

Ebből következik a *gazdasági és szociális színtér*, ezen belül az eszközök közé tartozik az USA fent említett gazdasági nyomás gyakorlása Líbiára, hogy változtasson az erőszakos politikáján. Szintén nagyon fontos elem a terrorizmus finansziális hátterének korlátozása. Persze ezen a területen nehéz sikereket elérni, ugyanis két eshetőség áll fenn: a terrorcsoportok intézhetik pénzügyi utánpótlásaikat bankokon, tőzsdéken, átlátható és ellenőrizhető piacokon keresztül – ezeken a nyomon követhető csatornákon megvalósítható a korlátozás. Azonban a gyakoribb eset sajnos a támogató összeg nem hivatalos módon való eljuttatása a csoportokhoz, például nagyon gyakran ékszerek és drágakövek formájában.

A *kommunikációs színtér* fontossága is tagadhatatlan. Itt kerül bevonásra a média, amin keresztül a kormányok kampányolhatnak¹⁴ a terrorizmus ellen. Ez történhet szórólapokon, televízión, rádión, újságokon és az interneten keresztül. Nem csak a tömegtájékoztatás tartozik ide, hanem a politikai ellenfelekkel szemben használható közös hang megtalálása is, ami csak kommunikáció útján valósulhat meg. Az USA például 2010 szeptemberében békítő tárgyalásokat rendezett¹⁵ a palesztin és az izraeli elnök számára. Az Izraelt érő

¹² <http://www.mult-kor.hu/cikk.php?id=239> Letöltés ideje: 2012-04-15

¹³ <http://www.honvedelem.hu/cikk/0/14683/libia1986.html> Letöltés ideje: 2012-04-15

¹⁴ <http://hvg.hu/vilag/20060131dm> Letöltés ideje: 2012-04-15

¹⁵ http://kitekinto.hu/izlam/2010/09/03/megkezddtek_a_palesztin-izraeli_beketargyalasok Letöltés ideje: 2012-04-15

terrortámadások¹⁶ többsége a palesztin konfliktusból adódik, így hát fontos lenne közös értékalapot létrehozni a két vezetőnek, amiből később egy megegyezés szülehet.

A terrorizmus bűncselekménynek minősül, és mint ilyen, büntetendő is, nemzetközi szinteken. Sokszor nem jutnak el a terroristák a bíróságig, hogy ott felelhessenek tetteikért – a Moszadnál például bevett gyakorlat a terroristák kiiktatása. Ettől függetlenül a terrorizmus elleni harcnak az egyik frontja a *jogi színtér*.

Végül az erőszakszervezetekre térek ki. Ide sorolhatóak a *katonai eszközök*, amiről a NATO terrorizmus elleni katonai koncepciójában már írtam: terrorista csoportok felszámolására irányuló csapásmérő műveletek, személyek és objektumok védelme, megelőzés, különleges egységek kiképzése.

Az államokon belül azonban általában a *rendőrség* kerül közvetlen kontaktusba a terroristákkal, Magyarországon az ennek megfelelő rendőrségi szerv a 2010-ben megalapított Terrorelhárítási Központ. A rendőrség erre specializálódott szerveinek – akár nemzetközi kereteken belül meg van a képessége a terrorcselekmények, emberrablások felderítésére, a terrorfenyegetettség értékelésére, a terrorista szervezetek munkájának akadályozására és az azokba való beépülésre. Fontos, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben megakadályozzák, hogy a terrorista hálózatok bővüljenek.

Végül, de nem utolsó sorban az egyik leghatásosabb a terroristák elleni fellépésben az egyik leghatásosabb eszköztárral rendelkező szervezetek következnek: a *titkosszolgálatok*. Véleményem szerint a terroristák elleni hatékony és gyors fellépés csak úgy lehetséges, ha minél több információ van a birtokunkban, vagyis a terroristák fejével gondolkodunk, egy lépéssel mindig előttük járva. De önmagában még ez sem elég. Ami a titkosszolgálatokat a terrorizmus elleni harcban igazán sikeressé teszi, hogy a terroristák saját eszközeivel élve és azokat ellenük fordítva számolhatják fel az egyes csoportokat. Az információgyűjtéshez és a feladataik végrehajtásához a legmodernebb technológiák állnak rendelkezésükre, mindemellett a beépülés is elengedhetetlen fontosságú.

¹⁶ Egy a sok közül: http://kitekinto.hu/iszlami/2010/09/02/megoltek_negy_izraeli_telepest/ Letöltés ideje: 2012-03-10

I.4 Titkosszolgálatok hatékonysága a terroristacsoportok felszámolásában

A fentiekben már említettem a titkosszolgálatok hatásosságát a terrorizmus elleni küzdelemben. Erre a tökéletes bizonyítékot szolgáltatnak a RAND Corporation *How terrorist groups end?*¹⁷ című tanulmányában megjelentetett statisztikák, amiket Tóth Péter *A terrorizmusról hét évvel 9/11 után*¹⁸ című cikkben dolgozott fel. A tanulmány azon szempontok szerint vizsgál meg 648 (1968 és 2006 között működő) terrorszervezetet, hogy milyen méretűek, mekkorák a bevételeik, mi a bázisul szolgáló országban uralkodó rendszer típusa, milyen politikai irányultságúak, mik a céljaik és végül: hogyan ért véget a működésük – már ha véget ért. A lehetőségek a csoportok megszűnésére, avagy megszüntetésére a következők:

- politikai eszközökkel történő felszámolás;
- rendőrségi vagy titkosszolgálati módszerekkel való felszámolás;
- katonai erő használatával történő felszámolás;
- magától szétforgácsolódás;
- győztesként való felszámolódás.

A statisztikák szerint a már megszűnt csoportok 43 százaléka politikai hatásokra, míg további 40 százalék rendőrségi és titkosszolgálati tevékenység miatt fejezte be a tevékenységét. Katonai erővel mindössze a 20 százalékukat lehetett felszámolni. Ebből látszik, hogy a titkosszolgálati eszközök mennyivel hatékonyabbak a katonai erőnél. Alkalmasabbak a feladatra, mert sokkal jobban ki vannak képezve az információszerzésre és a rendelkezésükre álló eszközök sok esetben korlátlanok és teljes mértékben titkosak, így kiszámíthatatlanok tudnak maradni, ami nem mondható el a katonai eszközökkel kapcsolatban.

A sok szervezet közül egyet emelnék ki, amely könyörtelenül és eredményesen űzi a terroristák elleni küzdelmet: a **Mossad**. Az izraeli hírszerző ügynökség munkája a kezdetek óta szorosan összefonódott a terroristák elleni harccal, s a terrorizmussal való leszámolást igen magas szintekre emelték. Az 1960-as évektől kezdve vadásztak országuk békéjét

¹⁷ www.rand.org/pubs/monographs/2008/RAND_MG741-1.pdf Letöltés ideje: 2012-04-15

¹⁸ neb.kezek.hu/letoltes.php?letolt=99 Letöltés ideje: 2012-04-15

fenyegető arab terroristákra Európában, az 1972-es müncheni olimpián elkövetett mészárlás után a merénylet fő megtervezőjének, Ali Hassan Salamehnek és a merényletet elkövető Fekete Szeptember terrorista csoportnak a nyomában voltak egészen addig, amíg nem végeztek velük, sikeresen végrehajtottak egy mentőakciót az ugandai Entebbében 1976-ban, mikor terroristák eltérítettek egy Párizs – Tel-Aviv repülőgép járatot, egyszóval a Mossad nagy tapasztalattal rendelkezik a terrorizmus felszámolásában. Különlegesen képzett kivégző osztagai könyörtelenül üldözik a terroristákat a kontinenseken keresztül, s az ellenük használt eszközökben nem válogatnak – akár időzített bombával, akár puszta kézzel, de elvégzik a feladatukat. Természetesen az erőszakon kívül más eszközökkel is bír a cég.

A következő fejezetekben ennek a szervezetnek a középpontba állításával szeretném demonstrálni a jól működő titkosszolgálat nélkülözhetetlen szerepét egy állam életében, valamint kulcsfontosságú munkáját a terrorizmus és az egyéb külső és belső fenyegetések elleni fellépések során. Úgy vélem, hogy mind Izrael állam létrejöttének, mind eddigi sikeres fennmaradásának titka a Mossad és az elődszervezetek professzionálisan végzett hírszerzői tevékenysége, ami a jövőre nézve fokozottan érvényes lehet.

II. A Mossad szervezettörténete

„Harcolj fortéllyal!”

Gedeon, az ótestamentumi hős annak idején kémei segítségével mentette meg Izraelt az ellenségtől – s az államot azóta is sokszor óvta meg a pontos információszerzés a megsemmisüléstől.

A Mossadot nehéz bármely másik állam titkosszolgálatával összevetni; míg az Egyesült Államok a felderítésre helyezi a hangsúlyt és a technikában bíz, addig a Mossad minden akcióját úgy hajtja végre, mintha Izrael léte lenne a tét.

5. ábra: MOSSAD LOGO

Ennek a szellemiségének megértéséhez nagyon fontos ismernünk Izrael és a Mossad megalakulásának történetét, azon okból kifolyólag, hogy a két fogalom szorosan összekapcsolódik. Annak ellenére, hogy Izrael Állam létrehozása óta mindössze hatvannégy év telt el¹⁹, az izraeli hírszerzés méltán sorolható a legősibb hírszerző szervezetek közé. Mikor Mózes tizenkét férfit elküldött Kánaán földjére kémkedni²⁰, tulajdonképpen létrehozta az első zsidó titkosszolgálatot, melynek feladata így szólt: „... Menjetek fel erre dél felől és hágjatok fel a hegyre. És nézzétek meg a földet, hogy milyen az; és a népet, amely lakozik azon: erős-é az vagy erőtlén, kevés-é az vagy sok? És milyen a föld, amelyben lakozik azon: jó-é vagy hitvány; és milyenek a városok, amelyekben lakozik: táborokban vagy erősségekben lakozik-é? És milyen a föld: kövér-é az vagy sovány; van-é abban élőfa vagy nincs? És legyetek bátorosak: és szakasszatok a földnek gyümölcséből.”²¹ Mikor a kémek visszatértek és beszámoltak a tapasztaltakról, a tejjel-mézzel folyó országról, egyúttal a várható nehézségekre is figyelmeztették a zsidókat.

Nem sokkal Heródes halála után a zsidó állam a rómaiak elnyomása alá került, aminek következtében sokan kivándoroltak – a legbátrabbak, legrátermettebbek. Belőlük váltak hát sok nemzet legjobb titkos ügynökei, hányattatott sorsuknak köszönhetően. A történelem során

¹⁹ Az államalapítás 1948-ban történt meg.

²⁰ Deacon, Richard: *The Israeli Secret Service*; Sphere Books Ltd., 1983

²¹ Mózes negyedik könyve XIII. 17-26

a zsidók különböző országok titkosszolgályaiban gyakorolták a hírszerzést, s az így megszerzett tudást és tapasztalatot Izrael Állam megalapításakor kamatoztathatták a saját titkosszolgálatok felállításában.

Izraelt a környező arab országok a kezdetektől fogva elpusztítandónak ítélték, míg a zsidó állam célja mindmáig nem más, mint hogy teret és biztonságot nyerjen magának, békét ajánlva a területért cserébe. A Mossad elődszervezetei már jóval Izrael létrejötte előtt megjelentek, mivel a palesztin zsidók rá voltak kényszerítve, hogy megvédjék magukat. A zsidó hírszerzés évtizedekig fejlődött, míg elérte mai formáját, s sikereit nagyrészt a zsidó nép összetartásának is köszönheti.

II.1 Izrael Állam átfogó elemzése

Ahhoz, hogy betekintést nyerjünk Izrael biztonságpolitikai helyzetébe, szükséges egy rövid ismertető, magáról az állam berendezkedéséről, a népesség összetételéről, a gazdasági helyzetről, a védelmi stratégiájáról és a hadseregéről. Az ország államformája köztársaság, fővárosa pedig Jeruzsálem, ami egyben a legnépesebb városa is, illetve folyamatos konfliktusforrása a palesztinokkal. A palesztin törekvés szerint ugyanis Kelet-Jeruzsálemet szeretnék az eljövendő önálló országuk fővárosának. Harcos nemzet lévén vezetőik sok esetben katona hősök, vagy éppen volt hírszerző tisztek. Jelenlegi államfő Simon Peresz, a miniszterelnök pedig Benjamin Netanjahu.

6. ábra: Izrael földrajzi elhelyezkedése

Népesség 7 836 300 fő (2011), népsűrűsége 302 fő/km². Hivatalos nyelve a héber. Az ország nagy része zsidó vallású, de az iszlám és a kereszténység is megtalálható, területenként differenciáltan:

- Gázai övezet: 95% palesztin, 5% zsidó;
- Ciszjordánia: 60-70% zsidó, 40-30% palesztin;
- Golán - fennsík: arab.

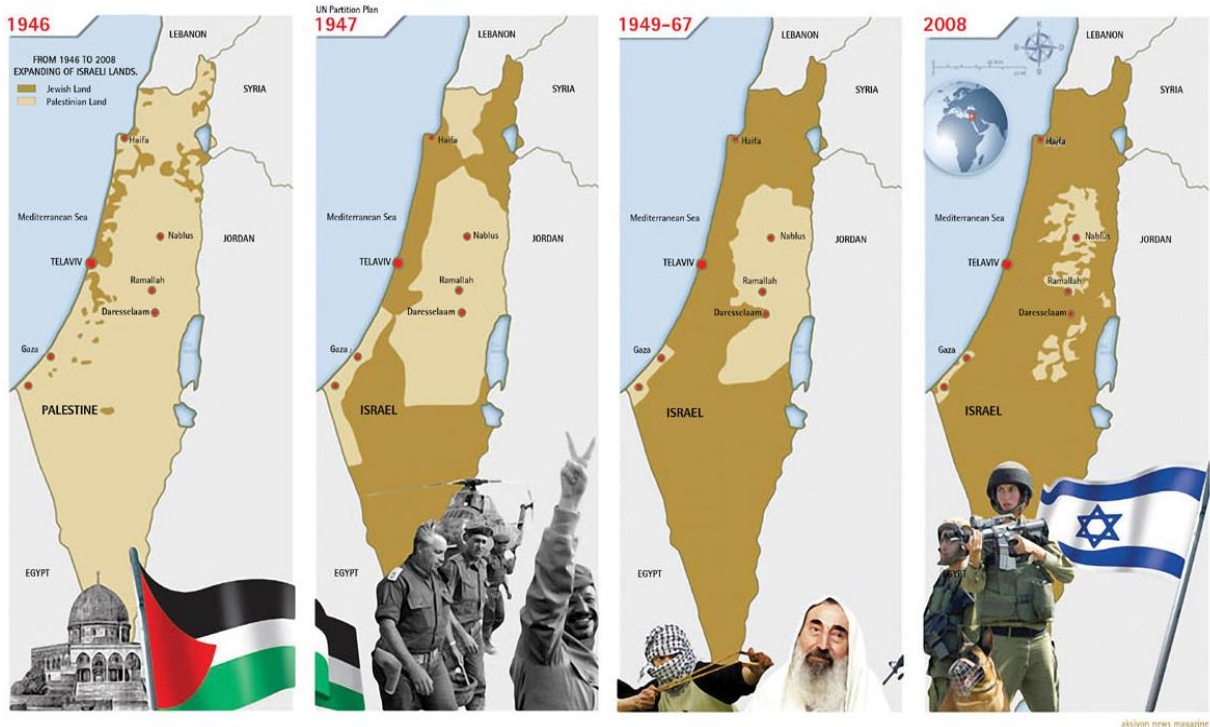
Gazdasága igen fejlett: GDP (2008) 201 761 millió USD , egy főre jutó GDP 28 365 USD. Ebből a védelmi kiadások 13 Mrd USD-t tesznek ki, ami a GDP 8.5 százaléka. Mezőgazdasága annak ellenére igen fontos, hogy kevés termőföld és öntözővíz található a területen. Legnagyobb mértékben narancsot, banánt, egyéb egzotikus gyümölcsöket exportálnak, jelentős a baromfitenyésztésük, illetve a világon a legmagasabb tejhozamot adó tehenészettel rendelkeznek.

Iparának húzóágazatai a fémfeldolgozás, repülőgépgyártás, haditechnikai eszközök gyártása, elektronikai ipar, textilipar, illetve az élelmiszeripar. Mivel ásványkincsekben szegény ország így nagy mennyiségű importra szorul nyersanyagokból, illetve energiahordozókból. Főbb kereskedelmi partnerei: USA, Németország, Hongkong, UK, Svájc, Olaszország.

Közlekedése főként közutakon történik, mozgósítás esetén a szárazföldi transzport kapná a legnagyobb szerepet. 15 965 km úthálózattal, és 647 km vasútvonallal rendelkezik. Jelentős a repülőtereinek a száma: 28 db, de ebben a kisebb döngölt homok felületű repülőterek is benne vannak.

Földrajzi elhelyezkedése a Földközi-tenger keleti partján, északon Libanonnal, keleten Jordániával, Szíriával, délnyugaton Egyiptommal határos. Jól látható, hogy ellenséges hangulatú arab országok közé ékelődött be, és ez határozza meg az itt élő emberek mindennapjait is. Legmagasabb része az északi Galilea (legmagasabb pont Har Meron, 1208 m). Izrael hegyvidékei nyugaton lankásan ereszkednek le a Földközi-tenger partjára, amelyet egy helyen szakít meg a Karmel. Ezen a part menti 10-15 km széles sávban él a lakosság nagy része. Izrael legnagyobb folyója a Jordán 118 km-es hosszával, ami a Holt-tengerbe torkollik. Területe 20 770 km², ennek 2%-át borítja víz, és a megszállt területek nélkül értendő.

Éghajlata mérsékelt mediterrán, azonban jelentős eltérések lehetnek a part menti enyhébb mediterrán jellegű és a belső területek sivatagi jellegű éghajlata között. Éves csapadékmennyisége északon 800 mm-t is elérheti még a déli részekben alig 200 mm.

7. ábra: Izrael Állam növekedése

Fő biztonságpolitikai kihívások közé tartozik a vízmegosztás a régióban. Izrael mindent a biztonságnak rendel alá, az egyik legmodernebb fegyveres erővel rendelkezik, amelyet korszerű haditechnikai eszközökkel lát el. Mostanra a nagyszabású arab-izraeli háború kitörésének esélye lecsökkent, egyre inkább Irán jelenti a legnagyobb külső fenyegetést. Belső feszültséggel is meg kell küzdenie az államnak, amit a 20 százalékos arab kisebbség, illetve az ultra ortodox zsidó közösség generál.

Izrael és az USA között különleges kapcsolat van, fegyverszállításon kívül (Izraeli légierő a legmodernebb F-35 vadászgépekkel kerül felszerelésre) 2-3 milliárd USD támogatás folyik az országba évente.

Condoleeza Rice volt USA külügyminiszter sokat sejtető mondata: „Az Egyesült Államoknak a Közel-Keleten vannak szövetségesei, és van egy barátja, Izrael.” sokat elárul a két ország közötti kapcsolatáról.

Védelmi doktrínájának elvei:

- Izrael nem veszíthet el egyetlen háborút sem;
- Stratégiai védelem, területi ambíciók nélkül;
- A háborút politikai eszközökkel és hiteles elrettentő képességgel kell elkerülni;
- Az eszkaláció megelőzése;
- A háború céljának gyors és határozott elérése, fő hangsúly a légierőn;
- Harc a terrorizmus ellen nagyon alacsony veszteség arányok.

Katonai stratégiája (védelmi stratégia - támadó taktika)

- Kicsi, állandó hadsereg- korai előrejelző képességgel, hivatásos légierővel és haditengerészettel;
- Hatékony tartalék-mozgósítási rendszer és szállítás;
- Ellentámadásba való gyors átmenet;
- Összhaderőnemi koordináció;
- A hadműveletek gyors áthelyezése az ellenség területére;
- A harctéri döntéshozatal elsőbbsége.

8. ábra Katonai forgatókönyvek

Izraeli hadsereg 176 500 fő a következő felosztásban:

- Szárazföldi erők (IA): 133 000 fő;
- Légierő (IAF): 34 000 fő;

- Haditengerészet (IN): 9500 fő;
- Határőrség 7650 fő;
- Tartalékok: 445 000 fő.

„Fegyverben álló nemzet”: 18 év fölött kötelező sorkatonai szolgálat (a zsidókra és a drúzokra vonatkozóan). Keresztényeknek és muszlimoknak önkéntes. Férfiaknak 36, nőknek 21 hónap (tiszteknek 48). Pilótáknak kötelezően 9 év. Tartalékos kötelezettség életkor szerint: férfiak 41-51-ig, nők 24-ig. Az országnak nagy valószínűséggel stratégiai nukleáris fegyveri vannak.

A **szárazföldi haderőnem** fő ütőerejét a 3500 db harckocsi adja. Legmodernebb eszközük a Merkava különböző modifikáció; de található náluk M-60, T-55 is. Páncélozott szállító harcjárműből 10 420 db van rendszerben, fő típusok az M-113, illetve a Nagmachon, de megtalálható arzenáljukban az amerikai M2 Bradley is. Tüzérségi lövegük 5400 db, aknavető pedig 4100 db vár bevetésre.

9. ábra: Merkava Mk4 harckocsi, Izrael büszkesége

Haditengerészete 7 ezer fő hivatásosból és 2.5 ezer fő sorállományúból áll. Fő csapásmérő erejét 3 db Dolphin típusú tengeralattjáró, illetve 3 db naszád alkotja.

Légiereje 34 ezer fő hivatásos, 18 ezer fő sorállományú. 435!! db F-16, F-15, A-4 repülőgépe van , és 2015-től várhatóan 100 db F-35-ös áll rendszerbe. Ezek a gépek izraeli irányító és ellenőrző, kommunikációs valamint felderítő rendszerrel vannak felszerelve. 120 db harci helikoptere (AH-1, AH-64) mellett 170 db támogató illetve szállító feladatot ellátó

forgószárnyasa van. Izraelnek van a világ egyik legfejlettebb technológiája UAV²²-k terén. Ennek köszönhetően rengeteg fajta csapásmérő és felderítő eszköze hasítja nap mint nap az égboltját.

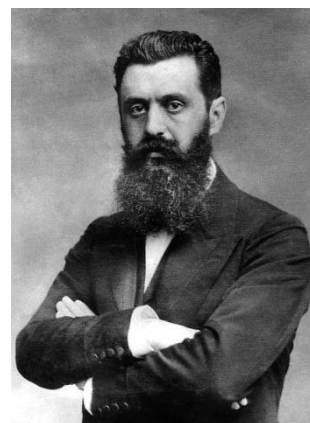
Rakétavédelmi rendszere:

- 1) Vaskupola (Iron Dome) - rövid hatótávolság (60 km)
- 2) Dávid parittyája (David's Sling) - több száz kilométeres hatótávolságú
- 3) Arrow III - a nagyobb hatótávolságú ballisztikus rakéták ellen.

II.2 Izrael Állam születésének körülményei

Az önálló zsidó állam gondolatának gyökereit kutatva az első megemlíthető név Sir Moses Haim Montefiore, aki az 1800-as évek leghíresebb brit zsidói közé tartozott. Olyannyira támogatta a zsidók Palesztinába történő visszatelepülését, hogy megalapította a palesztinai zsidó közösség első zsidó lakónegyedét Jeruzsálem óvárosának falain kívül, és jelentős összegeket adományozott az ipar, oktatás és egészségügy fejlesztésére. Ezek a tevékenységek mind hozzájárultak a palesztinai zsidók önellátóvá tételéhez, ami felől az út a zsidó haza megvalósításához vezetett.

Montefiore-t a cionizmus elődjének is szokás tekinteni, ám aki a mai cionizmus alapjait lerakta, az nem más, mint a magyar származású író és politikus, Herzl Tivadar, aki 1896-ban megjelentette *Der Judenstaat (A Zsidó-Állam²³)* című értekezését, amiben ismerteti egy zsidó állam létrehozásának tervét. Herzl Palesztina mellett Argentínát is megemlítette, mint lehetséges

10. ábra: Herzl Tivadar

²² Unmanned aerial vehicle, azaz pilóta nélküli repülőgép

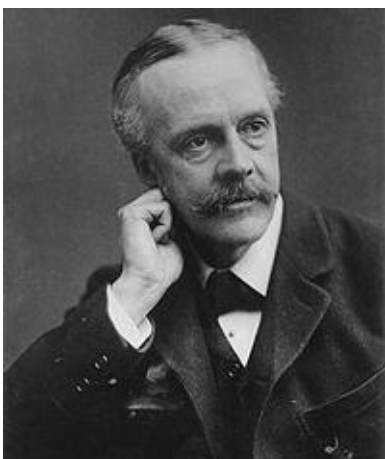
²³ Herzl Tivadar: A Zsidó-Állam

<https://sites.google.com/a/zsidonegyed.com/www/Azsidoallam.pdf?attredirects=0> Letöltés ideje: 2012-04-15

otthont adó országot, ám érthető módon Palesztina mellett végül erősebb érvek álltak: „Palesztina a mi felejthetetlen történelmi hazánk”, míg Argentína csak „a föld egyik természetileg leggazdagabb országa”. Herzl 1897-ben szervezte meg az Első Cionista Kongresszust Baselben, ahol létrehozták a Baseli Programot²⁴, aminek legfőbb célja egy közjogilag biztosított hazát létrehozni Izraelben a zsidóknak. Mindezt az áttelepülés támogatásával, a zsidó nemzeti tudat megerősítésével valamint az előkészítő lépések kormányokkal történő egyeztetésével kívánták elérni.

Eközben az 1900-as évek elejétől a zsidók kivándorlása Európa különböző országaiból Palesztinába egyre nagyobb méreteket öltött, ám ennek ellenére komolyabb konfliktusok az arabokkal nem fordultak elő. 1914-re a bevándorolt zsidók száma az őslakos zsidók számának ötszörösére nőtt. Az első világháború kezdete után Palesztina brit mandátumterületté vált, aminek következményeképp 1917-re az angolok elfoglalták a területet, majd később is az elfoglalt területen maradtak. Ebben az évben látott napvilágot a Balfour-nyilatkozat²⁵, amit gróf Arthur James Balfour külügyminiszter írt a brit zsidóság egyik vezető alakjának, Walter Rothschild bárónak. Ebben Balfour az alábbiakat írja:

„Öfelsége kormánya jóindulatúlag tekint a zsidó nemzeti haza megteremtésére Palesztinában, és minden tőle telhetőt megtesz e cél elérésének elősegítésére, miközben világosan kell látnunk, hogy semmi sem csorbíthatja a Palesztinában fennálló nem zsidó közösségek polgári és vallási jogait, illetve a bármely más országban élő zsidók jogait és politikai státusát.”

Ezen kívül arra kéri Rothschild bárót, hogy közvetítse a levél tartalmát a Cionista Világszövetség felé. A nyilatkozatot más államok vezetői is támogatták, többek közt Winston L. S. Churchill. Az arabok azonban tiltakozásuk kifejezéséül több helyen is zavargásokban törtek ki, s a felkelések a jövőben is folytatódtak, ahogy a betelepülések is. Az 1920-as, '30-as években a palesztin lázongások egymást érték, a britek pedig

11. ábra: gróf Arthur James Balfour

²⁴ http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Zionism/First_Cong_&_Basel_Program.html Letöltés ideje: 2012-04-15

²⁵ <http://history1900s.about.com/cs/holocaust/p/balfourdeclare.htm> Letöltés ideje: 2012-04-15

Az eredeti dokumentum a Brit Nemzeti Könyvtárban található.

próbálták mindkét oldalnak megfelelni, de sikertelenül. Kibört a második világháború, ami mind a harctéren, mind a koncentrációs táborokban nagy áldozatokat követelt a zsidóságtól. A holocaust túlélőinek Izraelbe való szállítását az 1942-es haifai találkozón döntötte el a zsidó vezetés, tudván persze, hogy ez újabb arabokkal való konfrontálódást eredményez majd. Az angolok teljességgel ellenezték a határozatot, a fent említett okból kifolyólag. Azonban ez nem gátolta meg, hogy a menekült zsidókat illegális bevándorló hajókon Izraelbe szállítsák. Ekkor már a palesztinai zsidóság nem csak az arabokkal, de a britekkel is szemben állt, akik az őket érő folyamatos atrocitások után az ENSZ-hez fordult. Miközben a nyílt harcok folytak a zsidók és az arabok között Palesztinában, az ENSZ egy különleges bizottságot hozott létre a kialakult helyzet vizsgálatára.

1947. november 29-én meg is született a döntés: a Közgyűlés a **kétállamos megoldás**²⁶ mellett döntött. 1948. május 14-én David Ben-Gurion kikiáltotta Izrael állam függetlenségét. Másnap pedig elkezdődött az első arab-izraeli függetlenségi háború.

II.3 A Mossad létrejöttének előzményei

Amikor Montefiore az 1800-as évek végén felépítette az első zsidó lakónegyedet Jeruzsálem óvárosának falain kívül, az oda költözött zsidóknak egy új problémával kellett szembenézniük: a biztonsággal. Az Óváros falain kívül ugyanis rablóbandák fosztogatták a többségében mezőgazdaságból élő zsidó népeiséget. Így született meg az igény az első zsidó önvédelmi csoportokra, akiknek a feladata a fosztogató bandák távoltartása volt. A **Bar-Giora** 1907-ben alakult, tagjai a zsidó bevándorlók közül kerültek ki, és éves díj ellenében védték a kisebb-nagyobb zsidó telepeket. A bevándorlók számának növekedésével nőtt a cionista ellenes fellépések gyakorisága, így egyre nagyobb igény jelent meg a Bar-Giora munkájára, aminek azonban sosem volt száznál több tagja.

A csoport utódjává az 1909-ben megalakult félkatonai jellegű zsidó önvédelmi szervezet, a **Hoshamer**²⁷ (magyarul *Őrök* vagy *Őrszemek*) vált, ami ugyanezeket a védelmi feladatokat

²⁶ [http://embassies.gov.il/budapest/NewsAndEvents/Pages/Az-ENSZ-K%C3%B6zgy%C5%B1%C3%A9s-181.-sz%C3%A1m%C3%BA-hat%C3%A1rozata-%E2%80%93-1947.-november-29.-H%C3%A1tt%C3%A9rt%C3%A9rt%C3%B3.aspx](http://embassies.gov.il/budapest/NewsAndEvents/Pages/Az-ENSZ-K%C3%B6zgy%C5%B1%C3%A9s-181.-sz%C3%A1m%C3%BA-hat%C3%A1rozata-%E2%80%93-1947.-november-29.-H%C3%A1tt%C3%A9rt%C3%A9s%C3%A9rt%C3%A9rt%C3%B3.aspx) Letöltés ideje: 2012-04-15

²⁷ *Hasómér* néven is ismert.

látta el. A szervezet 1925-ben szűnt meg, de a palesztinai zsidóság nem maradt védelem nélkül, 1920-ban ugyanis megszületett a mai izraeli hadsereg magját képező **Haganah** (héberül *Védelem*), ami egy szintén félkatonai szervezet volt. Az 1920-ban már brit mandátumi területnek számító Palesztina területén elszaporodtak az arabok zsidóellenes lázongásai, és a bevándorolt zsidók nem érezték úgy, hogy a britek kezelni akarják vagy tudják az egyre jobban elmérgesedő helyzetet. A palesztinai zsidó vezetés tudván, hogy csak magára számíthat, létrehozta a Haganah-t, hogy az figyelmeztesse és megvédje a zsidó telepeket, valamint elriassza az arabokat a támadástól. A Haganah megalakulásától 1929-ig zömmel rosszul felfegyverzett zsidó gazdálkodókból állt, akik felváltva őrizték a zsidó gazdaságokat.

1929-ben azonban újabb arab támadás érte a palesztinai zsidókat. Ezúttal a Sirató Falnál tartott szabbatra Palesztina különböző részeiből odavándorolt zsidókat érte váratlan támadás arab mesterlövészek által. Bár a merényletnek halálos áldozatai nem lettek, sokan megsérültek az arabok rajtaütésében. Ekkor született meg a gondolat a palesztin zsidók vezetőinek körében, a Yishuvban, hogy a további támadások elkerülése csak akkor lehetséges, ha rendelkeznek megfelelő információval az arabok szándékairól. Ehhez jó hírszerzésre van szükség, aminek az alapjait ekkor rakták le. Az alapötlet szerint bármelyik zsidó toborozhatott arab kémeket, amihez a megvesztegetés eszközét választották, csak egy szabály volt: minden így megszerzett információt meg kellett osztani a zsidó közösséggel. Rövid időn belül már nem csak az arabok, de az angolok szándékairól is tudtak információt szerezni.

A támadás után a Haganah is szervezeti átalakításon ment keresztül. Sokan ellenezték a szervezeten belül a védekező állásfoglalást, mely szerint csak megvédhetik a zsidó közösségeket, de nem kezdeményezhetnek támadást az arab bandák ellen. Úgy vélték, a legjobb védekezés a támadás, így 1931-ben a militánsabb elemek kiváltak a Haganah-ból, és megalapították az **Irgun Tsva'i-Leumi**-t, azaz Nemzetközi Katonai Szervezetet, aminek későbbi akcióitól a zsidó vezetés elhatárolódott. A Haganah ekkorra már egy jóval nagyobb szervezetté vált, magába foglalva szinte az összes fiatalt és felnőttet a zsidó településekből valamint a városból, így létszáma több ezer főre duzzadt. Külföldről fegyvereket szerezte be, valamint műhelyeket hoztak létre kézígránátok és katonai felszerelések gyártására.

Az 1930-as években újabb nagy létszámú bevándorlási hullám indult el az európai antiszemita politika terjedésének hatására, az emigránsokat a Yishuv látta el szállással és

élelemmel, ami újra az arabok nemtetszésének kinyilvánításához vezetett. Bár az angolok felléptek a lázadó csoportok ellen, a zsidók nem bízták magukat a britekre. A Haganah-n belül jól kiképzett egységeket hoztak létre, akik éjszaka mértek ellencsapásokat a támadó arab településekre. Létrejött továbbá egy politikai osztály, a **Shai** (*Információs Szolgálat*), amely dezinformációk terjesztéséért volt felelős, vezetője Isser Harel volt, aki később a Shin Bet és a Mossad élén is állt. Az 1942-es haifai találkozón született meg a döntés, hogy a Holocaust túlélőit a Szent Földre kell szállítani, s ekkor javasolta Ben Gurion, hogy a Haganah hírszerző tevékenységét kémelhárítással bővítsék ki annak céljából, hogy kiszűrjessék maguk közül az angolokkal és arabokkal kollaborálókat. Az erre létrehozott új egység neve **Rigul Hegdi** volt, és kíméletlenül kivégezte a bűnösnek ítélteteket.

1945-re a Haganah kiterjedt zsidó kapcsolatrendszerének köszönhetően már saját fegyverbeszerző egységgel rendelkezett, valamint a második világháború alatt a szövetséges államok hírszerző ügynökségeinek dolgozó zsidók is a Haganah rendelkezésére bocsátották magukat. Így mind a felszereltség, mind a szakértelem adottá vált ahhoz, hogy megvalósíthassák a nagy álmot: a zsidók függetlenségének kivívását Palesztinában. A britek akadályozták a Holocaustot túlélő zsidók Palesztinába telepítését, így Ben Gurion, a palesztinai zsidóság vezéralakja 1945-ben kiadta a parancsot a britek elleni harc megkezdésére, és 1946-ra sikeresen egyesítette a zsidó földalatti mozgalmakat. A britek és az arabok ellen indított gerillaháborújukban különösen fontos szerepe volt a dezinformálásnak valamint a pontos információszerzésnek. Mikor 1948-ban az ENSZ határozatnak köszönhetően a britek kivonultak az országból, és május 14-én megszületett Izrael állam, másnap az arab államok *Dzsihádra* (Szent háború) szólították fel a muzulmán lakosokat.

12. ábra: Ben Gurion kikiáltja Izrael függetlenségét, 1948. május 14

Egyiptom, Libanon, Szíria, Irak és

Jordánia egyszerre indított háborút az alig egynapos Izrael állam ellen. Ben Gurion, Izrael első miniszterelnöke felismerte, hogy az információszerzés az arabok haderejéről ismét kulcsfontosságú, s miután 1949-ben Izrael győzelmével zárult a Függetlenségi Háború, nekilátott felállítani az izraeli hírszerzés új alapjait.

II.4 A Mossad létrehozása, legjelentősebb vezéralakjai, szervezetének felépítése

1948. június 7-én Izrael első miniszterelnöke, David Ben Gurion magához hívatta Reuven Shiloah-t, a Zsidó Ügynökség Politikai Osztályának munkatársát valamint Isser Beerit, a *Shai* nemrégiben kinevezett vezetőjét, hogy kialakíthassák az állami titkosszolgálatokat. A döntés alapján több titkosszolgálatot hoztak létre.²⁸

1. A Vezérkar által megalapított katonai hírszerzési szolgálat, az **Aman** élére Isser Beerit és Vivian Haim Hertzogot állította. A szolgálat feladata a katonai felderítés, a légierő és a haditengerészet részéről.
2. A Shai átalakult **Shin Bet**-té. Feladata a belső elhárítás lett, vezetői Isser Harel és Yosef Yizraeli.
3. Létrehoztak egy **külső politikai információs szolgálatot** Reuven Shiloah vezetésével, ami a háború végéig a Honvédelmi Minisztériumnak volt alárendelve, majd a háború befejezésével a Külügyminisztérium alárendeltségébe szánták. Az intézmény idővel egy teljesen független, burkoltan hírszerzői tevékenységet folytató - bár még mindig a Külügyminisztérium irányítása alá tartozó - szolgálattá vált, s feladatai, költségvetése nem volt törvényesen szabályozva.

A több részre tagolt hírszerzés működésének alapfeltételei között szerepelt a különböző szolgálatok egymáshoz való alkalmazkodási képessége, az együttműködési készség, az alapvető harmónia. Ezek a tulajdonságok azonban hiányoztak az újonnan létrehozott Izraeli Hírszerző Közösségből, aminek következtében a szolgálatok átfedéssel dolgoztak, ez pedig csökkentette az információ áramlásának gyorsaságát, ami természetesen a környező arab országok által fenyegetett Izrael biztonsági helyzetére nézve a legkevésbé sem volt kedvező. A szolgálatok között már alapjaiban sem volt meg az egyetértés: voltak, akik a KGB-vonalon szerettek volna dolgozni, voltak akik a náci bűnösök felkutatását helyezték volna előtérbe.

²⁸ <http://www.mossad.gov.il/Eng/About/History.aspx> Letöltés ideje: 2012-04-15

Végül 1949-ben Shiloah azt tanácsolta Ben Gurionnak, hogy hozzanak létre egy olyan szervezetet, ami képes koordinálni a többi szolgálat tevékenységét. 1949. december 13-án Ben Gurion jóváhagyta a koordinációs intézmény létrejöttét, ami a **HaMossad leModi'in uleTafkidim Meyuchadim** azaz a *Hírszerzés és Különleges Műveletek Intézete* nevet kapta, röviden Mossad (héberül Intézet) néven említik, és ettől kezdve Izrael nemzeti hírszerző ügynökségeként funkcionált. A Mossadot jogilag és adminisztratíván a Külügyminisztérium irányítása alá vonták, viszont bármilyen felmerülő vitában a döntés joga a miniszterelnöké. Első vezetője **Reuven Shiloah** lett, akinek Gurion világosan az értésére adta, hogy a Mossad az ő utasításai alapján működik és folyamatos jelentési kötelezettsége van felé.

Shiloah azonban nem sok időt töltött el az Intézet élén. Vezetése alatt kudarcot kudarc követett, így 1952-ben lemondott, helyét pedig **Isser Harel**²⁹ vette át. Harel Oroszországban született, gazdag családban. Miután a szovjet rezsim elkobozta a vagyonukat, 1922-ben a független Lettországra emigráltak. Isser Harel Dvinskben végezte el az általános iskolát, és a középiskolát is itt kezdte el. Ahogy nőtt, úgy erősödött benne a zsidó nemzeti öntudat, majd csatlakozott a Cionista Ifjúsági Szervezethez. 16 éves korában kezdett el előkészületeket tenni a Palesztinába történő kivándorlásra, azonban az 1929-es hebroni mészárlás után barátaival úgy döntöttek, hogy előrébb hozzák a bevándorlásuk időpontját annak érdekében, hogy erősíteni tudják a zsidó települések védelmét Palesztinában. 1930-ban érkezett meg végül, és aktívan részt vett a Hagana hírszerzésének munkájában. Izrael létrehozása után a Shin Bet igazgatójává vált, majd a Mossad vezetőjeként töltött el tizenegy évet, ami mindmáig a leghosszabb szolgálati időnek számít az Intézet élén.

13. ábra: Isser Harel

Bár Harelnek a kormányon belül idővel egyre több kritikusa akadt, az elért sikerek mégis munkájának eredményességét bizonyították. Minden arab fővárosba helyezett ügynököket biztosítva ezzel az információáramlást. Szoros kapcsolatot épített ki a CIA és a Mossad között, aminek jóvoltából a Mossad hozzájutott a legmodernebb hírszerzés-technikai eszközökhöz. A CIA és a Mossad vezetője között titkos forródrótot hoztak létre, amivel vészhelyzet esetén a diplomáciai útvonalat megkerülve tudtak tárgyalni. Harel nevéhez kapcsolódik továbbá Adolf Eichmann náci háborús bűnös Izraelbe szállítása is. A Mossad

²⁹ <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/harel.html> Letöltés ideje: 2012-04-15

1957-ben kapott információt Eichmann hollétéről illetően, majd 1960-ban egy gondosan kiválogatott ügynökökből álló csoport elrabolta és Izraelbe szállította, ahol bíróság elé állították és végül halálra ítélték. Harelnak volt köszönhető 1961-ben több ezer marokkói zsidó Izraelbe szállítása, ám végül ez sem bizonyult elegendőnek pozíciójának további megtartásához. A Knesszetben egyre többet bírálták, s ez Ben Gurionnal való kapcsolatának megromlásához vezetett. Nem sokkal ezután, 1963. március 25-én Isser Harel lemondott és helyét **Meir Amit** vette át.

Meir Amit³⁰ 1921-ben született Tiberiasban. Harcolt a Haganah-ban az arab-izraeli függetlenségi háborúban 1948-ban, majd a későbbiekben is katona maradt, s egyre magasabbra jutott a ranglétrán, mígnem vezérőrnaggyá vált. Az 1950-es évek végén Meir üzleti diplomát szerzett New Yorkban a Columbia Egyetemen, majd hazatért Izraelbe, ahol a katonai hírszerző közösséghez csatlakozva az Aman vezetője lett. 1963-ban került a Mossad élére, s ezzel párhuzamosan megtartotta pozícióját az Amanban. Meir Amit rögtön a Mossadhoz kerülése után radikális változásokat vezetett be.

Megalakította a Külföldi Hírszerző Tevékenységet Összefogó Nemzetközi Osztályt, valamint a Politikai Akciók és Nemzetközi Kapcsolatok Osztályát, aminek legfőképp a CIA-val és a MI6-el, azaz a társtitkosszolgálatokkal való kapcsolattartás volt a feladata.

Ezen kívül megalakult a Kutatási Osztály, amelynek fő profiljában az arab országok álltak, és tizenöt szekcióra tagozódott. Külön osztályt kapott Európa, Nagy-Britannia, a Szovjetunió, az Egyesült Államok, Kanada, majd később Kína, Dél-Afrika és a Vatikán. Irányítása alatt jött létre a Mossad új szervezeteként a **LAP** (*Loh Amma Psichologit*), azaz a Pszichológiai Hadviselés Osztálya. Az itt dolgozók a folyamatosan beáramló információkat rendszerezték, és minden kis részletről aktákat állítottak össze. Ezek az olykor apróságnak vagy jelentéktelennek tűnő anyagok jól használhatóak voltak a gyenge pontok megtalálására és zsarolásra. A LAP feladata nem csak ennyiből állt; ez a szervezet képes volt különböző információkat a kiterjedt zsidó kapcsolathálózat segítségével a hírügynökségeken

14. ábra: Meir Amit

³⁰ http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Meir_Amit.html Letöltés ideje: 2012-04-15

és más fórumokon keresztül a világ felé sugallni, s így a közvéleményt Izrael érdekeinek megfelelően tudta befolyásolni.

A kezdetekben Meir fő célja az arab államok közötti kölcsönös bizalmatlanság keltése valamint minél több arab informátor beszerzése volt. *Katsákat* – így hívják a Mossad ügynökeit - szivárogtatott be a jordániai hírszerzésbe, a Mukhabaratba, és a szíriai hírszerző ügynökségekbe³¹. A Mossad megfigyeléseit nem csak az arab országokra, hanem Franciaországra, Németországra, Nagy-Britanniára, valamint az Egyesült Államokon belül Washingtonra és New Yorkra osztotta (itt az ENSZ kapcsolatok építése volt a fő cél). Mindezek ellenére Meir Amit mindenképp szerette volna elkerülni, hogy a Mossadból egy KGB-hez vagy akár CIA-hoz hasonló, tömegeket foglalkoztató cég váljon, ezért az állandó személyzet létszáma sosem haladhatta meg az 1200 főt. Ezt csak úgy lehetett megvalósítani, hogy a mennyiség helyett a minőséget preferálta a katsák kiválasztása során, gondosan válogatta ki a legsokoldalúbb embereket, és alapvető elvárás volt például, hogy egy tudós dolgozzon operatív területen is, valamint egy katsa képes legyen a társait oktatni.

Meir Amithoz fűződik a **sayanim** kifejezés is, ami *önkéntes zsidó segítő*t jelent. Ahhoz, hogy a Mossad katsái sikeresen tudjanak dolgozni külföldön, szükségük van segítségre. Meir felismerte a zsidók közti hatalmas összetartást, és a világ bármelyik pontján élő zsidó Izraelhez fűződő lojalitását. Ezen alapul ez a segítő rendszer, ami ezentúl a Mossad alapját képezte, s ami nélkül a Mossad működésképtelen lenne. Természetesen a *sayanok* szolgálataikért cserébe anyagi juttatásokat kaptak. Hasonló jelentőségű újítás volt az Intézet életében, mikor bevezette az ellenség kivégzését, valamint először alkalmazott női katsákat, felismerve a szexuális csapdákban rejlő lehetőségeket. Meir Amitról méltán mondható el, hogy a Mossad egyik legjelentősebb vezetője volt.

³¹ <http://www.fas.org/irp/world/syria/index.html> Letöltés ideje: 2012-04-15

III. A Mossad tevékenységének bemutatása

Izrael hírszerzése előbb született meg, mint maga az állam, s ezekből az elődszervezetekből alakult ki egy olyan hírszerzési központ, amely a nem hasonlítható a világ többi szervezetéhez: ez a Mossad.

Az 1930-as évek elejétől folyamatosan szerveződő és kialakuló hírszerzés nélkül a Palesztina területén élő zsidó kisebbségnek - ami még a folyamatos bevándorlások során történő gyarapodásokkal együtt sem érte el az arab lakosság egyötödét – valószínűleg esélye sem lett volna egy új, saját állam létrehozását kezdeményezni, mert az arabok heves ellenállását nem élte volna túl a közösségük. Az arab lázadók terrortámadásaira felkészülni, vagy megelőző csapást mérni csakis pontos információk birtokában volt lehetséges.

Alighogy megalakult, rögtön egy újabb trauma érte a fiatal államot: a függetlenségi háborúként emlegetett első arab-izraeli háború. A hírszerzés révén Izrael olyan kulcsfontosságú információkhoz jutott hozzá, mint az arabok katonai ereje, valamint az egyiptomi és a jordániai hadsereg támadási terve, s így elsőpró győzelmet tudott aratni az arabok felett.

Nem ez volt az utolsó alkalom, hogy egy Izrael létét fenyegető döntő kimenetelű háborúban a hírszerzés – és itt most kifejezetten a Mossad - munkájának köszönhetően a zsidó állam bravúros csapást mért az arab országokra. Egyiptom, Szíria, Jordánia és Irak elkötelezte magát egy Izrael elleni háborúra, amelynek célja Gamal Abden-Nasszer egyiptomi elnök szavaival élve *„eltörölni Izraelt a föld felszínéről”* volt. Fegyverkezésbe kezdtek, amit a Szovjetunió támogatott, s egy 660 harci repülőgéppel rendelkező, 364 ezer fős, jól felfegyverzett hadsereget állítottak fel határaik vonalában. Izrael ezzel szemben csak egy 300 repülőgépet birtokló légierőt, valamint 264 ezer fős, de igen elszánt hadsereget tudott az arabok ellen felállítani. A technikai és a számbeli hátrány igen jelentős volt, de a Hatnapos háborúból végül mégis Izrael megsemmisítő győzelmével ért véget.

Ennek hátterében a Mossad professzionálisan végzett hírszerzési munkája állt. Minden egyiptomi katonai és légi bázison volt legalább egy katsa vagy informátor, aki folyamatos jelentést adott az Intézetnek. Az informátorok beszerzésében nagy szerepet játszott a Mossad pszichológiai hadviselési osztálya, ami a katsák által összegyűjtött, mások számára akár jelentéktelennek tűnő információkat is elraktározta és rendszerezte, ilyenek például az

egyiptomi pilóták alkoholfogyasztási szokásai vagy a tisztek szexuális szokásai. Így zsarolással, megvesztegetéssel könnyű volt akár magas rangú tiszteket is megnyerni a Mossad számára.

1967 elején a jelentéseknek köszönhetően a Mossad vezetése már tisztában volt vele, hogy Gamal Abdel-Nasszer támadást tervez indítani Izrael ellen, s május elejére már a dátum is ismertté vált. Izrael teljes légierije 1967. május 5-én nyolc órakor támadást indított az egyiptomi légitámaszpontok ellen. A Mossad munkájának köszönhetően a támadás kezdetét olyan időpontra tudták időzíteni, amikor az egyiptomi légitámaszpontokon a nappali váltás éppen elkezdte a munkát, és az indítóállomáson nekiláttak a repülőgépek megtankolásához és felfegyverzéséhez. Ez a reggel nyolc óra és fél kilenc közötti időszak azért is volt alkalmas a megelőző csapás indítására, mert azok a főtisztek és stratégák, akiknek lehetőségük volt a válaszcsoport parancsának kiadására, általában negyed kilenc és fél kilenc között érkeztek meg és kezdték el a munkájukat a kairói parancsnokságon.

A támadás az arabok számára megsemmisítő volt, légierjük 75%-a pusztult el, nagyrészt a kifutópályákon. Bár a háború a szárazföldön folytatódott június 10-ig, a kimenetelét a hírszerzés munkájának köszönhetően Izrael már az első napon eldöntötte.

Mindezekből számomra az a következtetés vonható le, hogy a szomszédos országok által folyamatos fenyegetésnek kitett Izrael életében a hírszerzés és a Mossad olyan kulcsfontosságú tényezők, amelyek nélkül az államnak nem lenne esélye a túlélésre. A Mossad teljesen egyedülálló működési elveken alapszik, s nem hasonlítható semelyik másik ország titkosszolgálatához, mert a kényszer szülte, s ez a kényszer tette Izraelt és a Mossadot elválaszthatatlanná egymástól.

III.1 A Mossad a terrorizmus ellen

„In principle, when there is a war on terror you conduct it without principles. You simply fight it.”

A fenti idézet Rafi Eitan 2010 februárjában elejtett megjegyzése³². Eitan véleménye szerint - aki pályafutása során maga is nagy sikereket ért el a terrorizmus visszaszorításában – annak, aki a terrorizmus ellen harcol, el kell dobnia az elveit, mert ezt a küzdelmet csak elvek nélkül lehet folytatni. Egyszerűen csak harcolni kell.

III.1.1 Rafi Eitan

„Ha nem a válasz része vagy, akkor a problémáé.”

Rafi Eitan³³ hírszerzői pályafutását a Függetlenségi Háborúban kezdte, ahol a Amanban szolgált. Innen került a Shin Bet-hez, majd a Mossadhoz, ahol majdnem huszonöt évig töltötte be az operatív igazgató-helyettes posztot. Ő vezette az Adolf Eichmann elfogásáért felelős csoportot, majd Menachem Begin miniszterelnök tanácsadója volt terroristaellenes ügyekben. A Mossadnál eltöltött évei alatt több terroristák ellen irányuló akciót szervezett meg és hajtott végre, majd végül 1981-ben kinevezték a ha-le-Lishka Kishrei Mada (rövidítve LEKEM) vezetőjének.

15. ábra: Rafi Eitan

A LEKEM 1960-ban alakul, mint a Mossaddal, Shin Bettel és az Amannal egyenrangú hírszerző szolgálat, feladata azonban a tudományos és technikai munkák és adatok megszerzésére korlátozódott. Ezt tehette nyílt vagy titkos forrásokból, s leginkább az utóbbiakkal éltek. Rafi Eitan legfőbb célja a LEKEM-hez kerülésétől fogva az volt, hogy Izraelt a Közel-Kelet első számú nukleáris hatalmává tegye, megelőzve ezzel az arab országokat, ez végül sikerült is neki. 1965-ben egy amerikai cég, a NUMEC ellen kivizsgálást

³² <http://www.haaretz.com/print-edition/news/will-biometric-passports-limit-the-reach-of-israel-s-intelligence-1.263599> Letöltés ideje: 2012-04-15

³³ <http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Personalities/From+A-Z/Rafi+Eitan.htm> Letöltés ideje: 2012-04-15

rendeltek el hozzávetőlegesen ötven kilogramm magasan dúsított urán veszteség miatt. Az ügyben számtalan kivizsgálás indult, de végül a cég vezérigazgatóját, dr Salman Shapiro-t nem találták bűnösnek. Ekkorra azonban már rég felépült a Negev-sivatagban a dimonai reaktor, s bár a CIA és az FBI rájött, hogy a hasadó anyagok eltűnése Rafi Eitan és egy izraeli tudós csoport látogatása után kezdődött, s az azt követő tíz hónapig tartott, sosem tudták Izraelre rábizonyítani, hogy a diplomáciai védettség alá helyezett szállítmányok radioaktív anyagot tartalmaznak.

A LEKEM és egyben Rafi Eitan másik nagy sikere Jonathan Pollardhoz kötődik. Pollard az amerikai tengerészeti felderítés parancsnokságán dolgozott elemzőként, és 1984-től kémkedett a LEKEM számára. Az általa szállított információk lehetővé tették a Mossadnak, hogy megismerjék az Egyesült Államok Közel-Keleten és Dél-Afrikában alkalmazott hírszerzési módszereit, valamint az izraeli kormány felkészülten fogadhassa Washington politikáját. Pollardot végül 1985 novemberében tartóztatták le Izrael nevében történő kémkedésért, és életfogytiglani büntetésre ítélték. Ez azonban egyúttal a LEKEM végét is jelentette, amit hivatalosan feloszlattak.

Visszavonulása után 1992-ben beszállt egy kubai mezőgazdasági üzletbe és egy hajózási vállalatot vezetett. 2006-ban felkérték, hogy képviselje a Gil nevezetű nyugdíjas pártot a Knesszet választásain. A párt a jósálatok ellenére a választáson jó eredményt ért el, a 2009-es választásokon viszont már elvesztették helyeiket.

III.1.2 Eichmann elfogása

Eitannal kapcsolatban feltétlenül meg kell említeni Adolf Eichmann elrablását és Izraelbe szállítását, nem csak azért, mert a titkosszolgálati karrierje ekkor kezdődött el igazán, hanem mert a Mossad életében is egy igazán jelentős fordulópontra volt ez az akció, amivel általános nemzetközi elismertséget szereztek a hírszerző társadalomban.

A Második Világháború befejeztével Izrael hivatalosan nem foglalkozott a náci bűnösök felkutatásával, hiszen egyelőre azért küzdött, hogy az ellenséges környezetben fenn tudjon maradni. A Holocaust túlélői azonban csoportokba rendeződtek azon célból, hogy megkeressék a nácikat, és akiket megtaláltak azzal végezzenek is. *HaNokmim*-nak, azaz Bosszúállóknak nevezték magukat. Az egyik ilyen zsidó csoport Németországot, Ausztriát és

Olaszországot fésülte át náci után kutatva, az egyenruháikat, járműveiket, felszerelésüket pedig a brit katonaságtól kapták. A csoportot hat hónap után feloszlatták.

Amikor 1958-ban a Mossadhoz eljutott egy volt náci tartózkodási helyének híre (aki lehetett Mengele, Eichmann, a Gestapo feje, Heinrich Müller, vagy Martin Bormann) a vezetésnek mérlegelnie kellett egy esetleges emberrabló akció következményeit. Egy ilyen akció nagyon kockázatos lenne, hiszen a hamis adatokkal utazó katasztrófák mindenféle segítség nélkül kell dolgozniuk, és amennyiben elfogják őket és lelepleződnek, nagy valószínűséggel nem adják ki őket Izraelnek, hanem a náci betelepítéseket támogató Argentínában bebörtönzik vagy kivégzést hajtanak végre rajtuk. A másik oldalon viszont az áll, hogy egy náci elrablása és Izraelben bíróság elé állítása egyfajta elégtétel lenne a zsidó népnek, mindemellett emlékeztetné a világot a Holocaust szörnyűségeire, hogy ne ismétlje meg magát a történelem. Természetesen a Mossad igen előkelő pozíciót tudhatna magának a világ titkosszolgálatai között, ha az ügynökei sikerrel járnak.

Az ügyel Rafi Eitán bízta meg, akinek meg kellett várnia, amíg egy azonosítás során kiderül, hogy kiről van szó pontosan – így lett a művelet célpontja Eichmann. Mint később egy Rafi Eitánnal készült interjúból³⁴ kiderült, Eitan csapata rátalált Joseph Mengelére is, ám Eitan nem akarta kockáztatni Eichmann elrablásának kimenetelét, és Mengeléért egy következő alkalommal szeretett volna visszatérni Argentínába. A sikeres akció azonban nem maradt titokban, Mengele pedig újra eltűnt.

A két évig tartó azonosítás és megfigyelés után 1960. május elsején Eitan és csapata Argentínába utaztak egy diplomáciai delegációval, ami egy ünnepségsorozatra tartott. Érkezésük után elfoglalták a biztonsági lakásokat, amit a Mossad ügynökeinek tartanak fenn a világ minden pontján, és pár napig csak Eichmannt figyelték. Végül május tizenegyedikét választották az akció végrehajtásának időpontjául. Azon a napon este nyolc órakor az utcán éppen hazafelé sétáló Eichmannt megfogták és kocsiba rakták, majd elhajtottak vele. Május huszonegyedikéig az egyik biztonsági lakásban őrizték, majd az Izraelbe való indulás napján megittak vele egy üveg whiskeyt és felöltöztették az izraeli légitársaság, az El Al egyenruhájába. Ezután ők maguk is El Al egyenruhát öltöttek, s a légitársaság részeg személyzetét eljátszva jutottak túl a katonai bázis őreire.

³⁴ <http://www.spiegel.de/international/world/0,1518,576973,00.html> Letöltés ideje: 2012-04-15

Végül Eichmannt 1962. május 31-én emberiség ellen elkövetett bűnökben bűnösnek találták és halálra ítélték, s a Mossad pedig a világ legrangosabb hírszerző szolgálatok elismerését vívta ki ezzel magának.

16. ábra: Eichmann, mint náci vezető, és mint háborús bűnös

III.1.3 A Mossad terroristákkal szembeni fellépése

Mielőtt Rafi Eitán 1981-ben a LEKEM igazgatójának nevezték ki, a Mossad operatív igazgatóhelyetteseként az ő hatáskörébe tartozott az arab terroristák felkutatása és kivégzése. Ezt a korai években főként Európában tette, mintegy kettős feladatot ellátva: nem csak terroristákat keresett, de leendő sayanokat, azaz segítőköt is. Egy Európát teljesen behálózó kapcsolatrendszert sikerült létrehoznia, amire a későbbiekben bármilyen műveletet lehetett alapozni. Napjainkban csak Londonban több ezer aktív sayan él.

1972-ben a müncheni olimpián a Fekete Szeptember nevű palesztin terrorszervezet tizenegy izraeli sportolót ejtett túsul, akik közül kettő rögtön a túszejtés során halálos sebesülést szerzett, a többi tús pedig a német hatóságok mentőakciója során veszítette el az életét. A Mossad a mészárlás után mindent megtett, hogy felkutassa az el nem ítélt gyilkosokat, s miután a merényletet végrehajtók már halottak voltak, a kitervelő, s egyben a Fekete Szeptember vezetője, Ali Hassan Salameh, más néven a „Vörös Herceg” következett. Salameh a Palesztin Felszabadítási Szervezetnek (Palestine Liberation Organization), azaz a PFSZ-nek is a tagja volt. A PFSZ egy olyan félkatonai és politikai szabadságjogi szervezet, amely az Izrael által megszállt palesztin területek felszabadítását tűzte ki céljául. Az Egyesült Államok és Izrael egészen az 1993-as oszlói megállapodás aláírásáig terrorszervezetnek tekintette.

Salameh azonban 1970-től az CIA-val kötött titkos megegyezése nyomán az amerikai titkosszolgálat védelmét és az Egyesült Államok pénzügyi és politikai támogatását élvezte, cserébe pedig garantálta, hogy nem öl meg amerikai állampolgárokat, bár ezt az egyezményt az izraeliek előtt az Egyesült Államok soha nem ismerte be.

A Mossad 1973-ban kapott egy információt, miszerint Salameh egy norvégiai kisvárosban, Lillehammerben pincérkedik. A Mossadnak ilyen munkák elvégzésére különlegesen képzett kivégző osztagok, azaz *kidonok* álltak rendelkezésére, 1973 júliusában azonban az összes tapasztalt egység feladatot hajtott végre.

Az akció vezetésével Michael Hararit, a Mossad egyik ügynökét bízták meg. Harari egy viszonylag tapasztalatlan csapatot állított össze, de nem ez volt az egyetlen probléma. A helyi hatóságok a kezdetektől fogva megfigyelés alatt tartották a kis városban nagy feltűnést keltő, idegenekből álló csoportot. A küldetés csúfos kudarcba torkollott: Harari és csapata tévedésből lelőtt egy marokkói pincért, Ahmed Bouchikit, akit Salamehnek hittek. Ezek után Hararinak és a csapat egyik felének sikerült elmenekülnie, de hat Mossad ügynököt sikerült a hatóságoknak elfogniuk, s azok mindent bevallottak. Egyenként öt év börtönre ítélték őket.

17. ábra: Ali Hassan Salameh

1974-ben Jichák Rabin miniszterelnök a Mossad igazgatójának személyes tanácsadójává nevezte ki Rafi Eitant, majd 1977-ben, a kormányváltást követően az új miniszterelnök, Menáhem Begin kérte Eitan segítségét terrorizmus elleni ügyekben. Eitan első számú célpontja Salameh volt. Salameh, a CIA védelmének tudatában és a balul elsült lillehammeri akció óta egyre inkább biztonságban érezte magát. 1978-ban megnősült, feleségül vette a libanoni szépségkirálynőt, Georgina Rizket, akivel Hawai-on és Kaliforniában töltötte a nászútját. Mikor felesége várandós lett, visszaköltöztek Bejrútba. A Mossad tudomást szerzett róla, hogy Bejrútban tartózkodik, és Eitan megszervezte az akciót. Miután a katasztrófa feltérképezték Salameh napi szokásait, egy bérelt autó karosszériájába nagy mennyiségű robbanószeret rejtettek el, és elhelyezték Salameh egyik szokásos napi útvonalán. Mikor Salameh autója elhaladt a robbanószerkezettel ellátott gépjármű mellett, a bomba működésbe lépett. Salamehet kórházba szállították és a műtőasztalon halt meg nem sokkal később, ám az akciónak más áldozatai is voltak: a négy testőre és négy járőrelő is meghalt.

Idővel a Mossad egy újfajta problémával került szembe: a gépeltérítésekkel. A különlegesen kiképzett terroristák képesek voltak a fedélzetre juttatni különböző fegyvereket valamint robbanószerkeket és gyakran az elrabolt repülőgépet is vezetni tudták. 1976. június 27-én a Tel-Avivból Párizsba tartó Air France Flight járatot az athéni leszállása után palesztin terroristák eltérítették, majd egy hét órás földi pihenő és utántöltés után Líbiában újra felszálltak, és végül az ugandai Entebbében landoltak. A terroristák követelései világosak voltak: negyven Izraelben fogvatartott palesztin valamint két német terrorista szabadon engedését követelték. Míg az izraeli állampolgárságúakat elkülönítve fogva tartották, a más nemzetiségűeket szabadon engedték. Határidőnek a június 30-át szabták meg, s a repülőgép felrobbantásával fenyegetőztek.

Az izraeli vezetésnek nagyon kevés információ volt a birtokában ahhoz, hogy jó döntést hozhasson. Többen az alku teljesítése mellett szólaltak fel, mígnem a Mossad igazgatója, Jichák Hofi az azonnali mentőakció mellett érvelt. Miután meggyőzte a miniszterelnököt, a Mossad hozzálátott az Mennykő-akció megtervezéséhez. Az izraeli kormány felajánlotta, hogy tárgyal a gépeltérítőkkal, ha azok cserébe a határidőt július negyedikére tolják ki – ezzel nyertek egy kis időt.

18. ábra: Az entebbei reptér régi terminálja 1994-ben

Első lépésként katasztrófaközvetítőket küldtek Nairobiba, hogy előkészítsék a támadást. Ezt követően megszerezték Kenya beleegyezését abba, hogy a mentőakció repülőgépe leszállhasson majd Nairobiban tankolni. A pontos terv mellett a szerencse is hozzájárult a sikereknek; egy a katasztrófaközvetítőket kísérő kenyaik közül a felesége rokoni szálainak köszönhetően be tudott jutni a reptérre, s pontos információkat tudott szállítani a tervezőknek. A túsokra tizenöt fegyveres őr vigyázott.

A második lépésben két természetfotósnak álcázott katasztrófaközvetítő bérrelt egy Cessnát, és a Viktória-tó fotózására indultak – eközben azonban sikeresen berepültek az entebbei reptér fölé és képeket tudtak készíteni az épületekről. Miután a képek megérkeztek Tel-Avivba, az akció kezdetét vette. Egy repülőkórházként is funkcionáló izraeli Boeing 707-essel Nairobiba repült ötven ejtőernyőssel, akik miután elhagyták a gépet és gumicsónakjaikkal átkeltek a Viktória-tavon, a repülőtérről közelében várakoztak. Ezalatt hat katasztrófaközvetítő vette körül az entebbei

repülőteret egy-egy elektromos zavaró egységgel, ami a torony kommunikációját volt hivatott megakadályozni. Miután elhelyezkedtek, a három izraeli C-130-as Herkules - amelyek a Egyiptom felől érkeztek, és Nairobiban megálltak üzemanyag feltöltésre - észrevétlenül berepültek és leszálltak a reptéren. A radarzavarónak hála a reptéri hatóság nem tudott az érkezésükről. A kommandósok megrohamozták az épületet, majd 5 perc múlva a túsok szabadok voltak. Az akció során mind a terroristák, mind az ugandai fegyveres őrök meghaltak. Izraeli oldalon a veszteség három tús volt, és a különleges egység vezetője, Jonathan Netanjahu alezredes, a későbbi miniszterelnök, Benjamin Netanjahu bátyja. Az akció sikerének köszönhetően a Mossad visszaszerezte pozitív megítélését.

Rafi Eitan szakértelme a terrorista ellenes ügyekben a briteknek is feltűnt, s ennek következtében a Thatcher-kormány alatt, az 1980-as évek elejétől fogva egyfajta szoros együttműködés alakult ki a Special Air Service (SAS) és a Mossad között. Eitan angolokat hívott Izraelbe, hogy bemutathassa nekik a Mossad terrorista kivégzési technikáit, s az SAS főhadiszállására is rendszeresen utaztak szakemberek, hogy tájékoztatást nyújtsanak a közéleti aktualitásokról.

Előfordult, hogy egy Hezbollah és IRA kapcsolatára irányuló követés során a Mossad és az SAS egységei együtt dolgoztak. Egy másik esetben, 1987-ben a Mossad tudomást szerzett arról, hogy az IRA Bejrútban nagyobb mennyiségű fegyvert és robbanószert vásárolt, majd a 120 tonnányi fegyverszállítmányt hajóra rakta és a Földközi-tengeren keresztül Európába szállítja, azonnal értesítette az SAS-t, hogy az tájékoztassa az íreket az esetről. 1988-ban a nagy port kavaro „Flavius műveletben” is részt vettek. Ennek során a Mossad egy három főből álló terrorista csoportot követett Spanyolországba, majd felismerték, hogy IRA terroristákkal állnak szemben, de továbbra is a nyomukban maradtak. Az SAS feladata volt megakadályozni a terroristák által tervezett robbantásos merényletet és elfogni őket. Az akció végül a három terrorista halálával végződött, akiket az SAS kommandó csoportja lőtt le mindenféle előzetes felszólítás nélkül. Miután kiderült a Mossad segítő szerepe az akcióban, az IRA vezetői parancsba adták az írországi és nagy-britanniai csoportoknak Rafi Eitan felkutatását és meggyilkolását. Az izraeli kormány sem volt elragadtatva a műveletben való részvétellel, mivel az államvezetés tudta nélkül történt. Ezeknek a tényeknek köszönhetően Eitan és a brit titkosszolgálat kapcsolata egy időre veszített szorosságából.

Még ugyanebben az évben az 1988-ban hadügyminiszteri pozíciót betöltő Jichák Rabin a terrorizmus elleni reménytelen harctól elkeseredetten kemény döntésre szánta el magát: elrendelte Khalil Ibrahim al-Wazir halálát. Nem véletlenül szánta rá magát a komoly döntésre. Al-Wazir más néven Abu Jihadként volt ismert, és azon kívül, hogy a PFSZ vezetőjének, Jasszer Arafatnak volt a jobb keze, ő alapította meg a Fatah pártot. Abu Jihad számtalan terrorakciót hajtott végre Izraelben, melynek nem csak katonai célpontok, de ártatlan civilek is áldozatául estek.

Az első lépés Abu Jihad tuniszi villájának alapos felderítése volt, majd ezután az akció végrehajtására kijelölt kidon egy Abu Jihad villájához hasonló biztonsági házban begyakorolta az akciót. A bevetési parancs megérkezése után végül április tizenhetedikén éjjel után került végrehajtásra a művelet, ami fél percet sem vett igénybe – s Abu Jihad halott volt. Az ügy nagy port kavart, a közvélemény elítélte a Mossad akcióját, mondván, hogy ezekkel az agresszív módszerekkel nem lehet előremozdítani a békefolyamatot. Az arabok azóta is mártírként tekintenek Abu Jihadra, akinek azért kellett meghalnia, mert szembeszállt az izraeli megszállással, míg Izraelben továbbra is terroristaként tekintenek rá, akinek más célja sem volt, csak minél több izraelit elpusztítani.

Izrael azonban nem utoljára élt a problémamegoldásnak efféle módszerével. Az 1980-as évektől kezdve az izraelieket érintő terrorcselekmények száma vészesen megnövekedett, több százan haltak meg és több ezren sebesültek meg az öngyilkos merénylek robbantásaiban, és a merényletek egy része a Fathi Shaqai által alapított és vezetett szervezethez, a Palesztin Iszlám Dzsihádhoz volt köthető. Shaqai közzétett egy füzetet, amelyben legitimálta az iszlám öngyilkosságot, áldozatnak nevezve azt. A Mossad már egyszer lefűjt egy meggyilkolására irányuló akciót 1995 elején, ám végül a gyilkosságot nem halasztották sokáig: 1995 októberében Jichák Rabin parancsára két katasztrófa Máltára utazott, és ugyanabban a hotelben szálltak meg, mint a Máltán üzleti úton tartózkodó Shaqai. Október 26-án a Mossad két ügynöke egy motorbicikliről hat lövést adott le a fejére, majd elmenekültek. Shaqai temetését november elsején tartották Damaszkuszban, a szertartásra több tízezer látogatót el.

III.1.4 A Mossad tevékenységéből levonható következtetések

Izrael terrorizmus elleni harcában a legnagyobb szerepet döntően a Mossad kapja. A Mossad pedig agresszív módszerekkel oldja meg a fennálló problémákat, erőszakra erőszakkal válaszol. Általánosan jellemző az összes fentiekben megvizsgált esetre, hogy a Mossad az izraelieket és érdekeltségeiket fenyegető terroristákkal szemben a lehető leghamarabb fellépett – amit esetenként nem a Mossad vezetője, hanem az izraeli felső vezetés döntéséből fakadt -, valamint az esetek döntő többségében a végleges megoldást, a gyilkosságot választotta. Ez két lehetséges problémát is felvet.

Az első probléma – *véleményem szerint* - a Mossad gyorsaságából adódik, ami egyes esetekben megfontolatlansághoz vezetett. Bizonyos esetekben, mint például a lillehammeri fiaskónál ez az Intézet hibája volt – Salameh túl fontos célpont volt ahhoz, hogy ne akarjanak vele azonnal végezni, amint birtokukba jutott az állítólagos tartózkodási helyéről az információ. Ebben még az sem gátolta meg őket, hogy nem állt megfelelő kidon tapasztalt katasákkal a rendelkezésükre. Az, hogy nem ellenőrizték le alaposan a pincér személyazonosságát, az erre a munkára nem megfelelő képességű ügynököknek és ismét csak a sietségnek volt betudható. Mindenesetre olyan akciók után, mint amilyen például Eichmann elrablása és Izraelbe szállítása vagy az entebbei Mennykő-akció, ez meglehetősen rossz fényt vetett a Mossadra.

A kártékony sietség nem csak az Intézet vezetőinek hibájából adódhat – a miniszterelnök is nagy mértékben befolyásolhatja a Mossad munkáját. 1997-ben pont egy ilyen eset történt, aminek következményeképp Izrael igen kellemetlen helyzetbe került a külpolitikát illetően. Egy Hamasz által Jeruzsálemben elkövetett, tizenöt áldozatot szedő robbantásos merénylet után Benjamin Netanjahu miniszterelnök parancsba adta Danny Jatomnak, a Mossad igazgatójának, hogy készítsen egy listát a Hamasz vezetőiről és a tartózkodási helyükről, a lehető leggyorsabban. Mikor szeptember 9-én egy újabb merényletben, ezúttal a jordániai Ammanban két izraeli nagykövetségen dolgozó férfi súlyosan megsebesült, Netanjahu felszólította Jatomot, hogy végezzenek a Hamasz ammani irodájának vezetőjével, egy bizonyos Khalid Meshallal³⁵.

³⁵ http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3563635.stm Letöltés ideje: 2012-04-15

Jatom jelezte, hogy Meshal meggyilkolása Jordániában semmiképp sem lehetséges, mivel az országgal való nehezen felépített kapcsolatát teljesen tönkretenné, amellett pedig ellehetetleníteni a Mossad jordániai munkáját is. Netanjahu hajthatatlan maradt annak ellenére, hogy talán nem sok idő kellett volna ahhoz, hogy Meshal, aki egyébként sokat utazott, újra külföldön tartózkodjon. A Mossad hatalmas politikai nyomás alatt állt, s az akció elkezdődött. Ám a véletlenek szerencsétlen összejátszásának köszönhetően a művelet balul sült el, s bár Meshalnak beadták az ideggázt, a két kását a helyi hatóságok elfogták és az ammani rendőrkapitányságra szállították. Itt a jordán kémelhárítás átvette az ügynököket, majd telefonbeszélgetést folytatott a Mossad igazgatójával.

19. ábra: Khalid Meshal, a Hamasz Politikai Irodájának elnöke

Az elkövetkezőkben Husszein király kérdőre vonta Netanjahut az ügyről, követelte bizonyos palesztin foglyok szabadon engedését, és a Meshalnak beadott ideggáz ellenmégét. Meshal ezek után hamarosan felgyógyult. Az Egyesült Államok külügyminisztere is jelezte baljósó véleményét Netanjahu felé, valamint Kanada, mikor tudomást szerzett róla, hogy a kását kanadai útlevet használtak, majdnem megszakította a kapcsolatot Izraellel. Egy évvel később Danny Jatom lemondott a Mossad igazgatói posztjáról.

Ebben az esetben a Mossad teljesen tehetetlen volt a nagy nyomást gyakorló miniszterelnök miatt, aki nem tudta elfogadni az észérveket. Netanjahu népszerűsége alacsony volt, s szüksége lett volna valamilyen eredmény felmutatására az izraeliek felé. Érvei között szerepelt az is, hogy Meshal – azaz egy Hamasz vezető - halála lehetne az ő ajándéka a zsidó újév alkalmából a népnek.

A másik jelentős problémát abban látom, hogy komoly ellentmondás van Izrael célja és a Mossad eszközei között. Izrael számára mindenféleképp az lenne a legkedvezőbb, ha a békefolyamat minél jobban előremozdulna. Ebben azonban az egyes iszlám vezetők likvidálása – akiket haláluk után mártírrá nyilvánítanak vagy misztifikálnak – nemhogy segít, hanem igencsak sokat ront a helyzeten. Az ilyen politikai felhanggal bíró akciókkal szemben a Mossad egyes vezetőinek sem volt egyforma állásfoglalása. Amikor a Mossadnál az 1970-es években kezdetét vették a kidonok terroristákat kivégző akciói, az elvek világosak voltak

ezzel kapcsolatban: politikai vezetők ellen politikai eszközökkel kell megküzdeni, a kivégzéseket pedig az állam utolsó, végső megoldásának kell tekinteni.

Ezzel szemben mintha a későbbi évtizedekben pontosan ellentétesen történtek volna a dolgok – az iszlám vezetők ellen bevett módszer volt egy jól felkészült kidon csoport. Az eredmények rövid távon kedvezőek lehettek Izrael számára, de ez csak addig tarthatott, amíg a lefejezett terrorszervezet egy újabb vezért nem állít a maga élére, így a tartós béke kialakulását semmiképp nem segíti elő a helyzetnek ez a fajta kezelése, inkább csak növeli a bizalmatlanságot az arab országok és Izrael között.

Hosszú távú megoldást csak béketárgyalások eredményezhetnének.

III.2 A Mossad és a Vatikán kapcsolata

Vatikánon belül egészen az 1980-as évek végéig jelen volt egy erős Izrael-ellenesség, aminek okait az államalapítás utáni sikertelen diplomáciai kapcsolatfelvételtől kell eredeztetni. Izrael megalapítása után ugyanis Vatikán külügyminisztere Jézus perének felújítását kérte Izrael főügyészétől, Haim Cohn-tól, aki azonban nem engedett a kérésnek, mondván, hogy Izraelnek egyelőre fontosabb problémákkal kell szembenéznie. Később, 1968-ban Cohn megírta a Jézus tárgyalása és halála című könyvet.

Ám az 1948-as izraeli elutasítást követően Vatikán magas falat húzott fel a zsidó állammal szemben, amit a későbbiekben sem a Mossad, sem az izraeli külpolitika nem tudott áttörni. Ami szintén nagyon befolyásolja a Szentszék Mossaddal való kapcsolatát, az a pápák CIA-val és a PFSZ-szel ápolt viszonya. A CIA-val a Vatikán a kezdetektől fogva jó kapcsolatot ápolt, ahogyan a Palesztinai Felszabadítási Szervezet vezetőjével, Jasszer Arafattal is. Bár az 1980-as évek közepétől a Vatikán és a Mossad között rendeződött a viszony, a városállam és Izrael között a diplomáciai kapcsolatfelvétel csak 1993-ban jött létre³⁶.

³⁶ <http://www.jcpa.org/jl/jl401.htm> Letöltés ideje: 2012-04-15

III.2.1 A Szentszéknek a CIA-hoz és PFSZ-hez fűződő viszonya

A Vatikán és a CIA együttműködése már az 1945-ös években elkezdődött, mikor XII. Pius pápa az OSS (a CIA elődszervezetét) segítségét kérte az Olasz Kereszténydemokrata Párt hatalomra segítésében. Ehhez a közreműködéshez az amerikaiak minden segítséget megkaptak a Vatikántól, többek közt hozzáfértek a Vatikán hírszerző rendszeréhez. A pápa és az OSS közös ellenségei a kommunisták voltak. A papok jelentést írtak az egyházközségeikben tevékenykedő kommunistákról, és ezeket a dokumentumokat az OSS római részlegének vezetése Washingtonba továbbította. A kommunizmus és Szovjetunió fenyegetése egyre inkább valóságosnak tűnt, ami a pápát mindinkább az Egyesült Államok irányába terelte.

1960-ban a CIA a Vatikánon keresztül hozzájutott azoknak az amerikai papoknak a nevéhez, akik kommunista szimpatizánsok voltak, s az FBI üldözni kezdte őket. Az egyre inkább CIA-t kiszolgáló külpolitikának az újonnan megválasztott XIII. János pápa vetett véget. Az egyházfő elrendelte a bíborosok politikamentességét, és megszüntette a hírszerzési dokumentumaihoz való hozzáférést a CIA számára. 1963-ban kijelentette, hogy diplomáciai kapcsolatot kíván felvenni a Szovjetunióval. A CIA igazgatója megpróbálta meggyőzni őt arról, hogy téves döntést hozott, azonban XIII. János hajthatatlan volt. Még ugyanebben az évben elhalálozott, és a trónon VI. Pál követte. Bár az új pápa hajlandó volt újra felvenni a kapcsolatot a CIA-val, nem értett egyet az amerikai döntéssel a vietnami háborúval kapcsolatban.

A CIA legközelebb csak II. János Pál pápa beiktatása után került olyan szoros kapcsolatba Vatikánnal, mint a Második Világháború után. Reagan elnök jóváhagyásával a Szentszék folyamatosan előre tájékoztatták az Egyesült Államok katonai, gazdasági, valamint politikai lépéseiről. Ezen információk segítségével a pápa, aki igen aktívan részt vett a politikai életben, a világ egyik vezető személyiségévé vált.

Vatikán PFSZ-szel való kapcsolata VI. Pál pápa idején kezdődött. Yasszer Arafat ebben az időben több magánkihallgatáson is járt a pápánál, s végül egy szinte már barátinak mondható kapcsolat alakult ki közöttük. A pápa minden alkalommal biztosította Arafatot, hogy támogatja a palesztin népet az otthonra találásban. Arafat állandó kapcsolattal rendelkezett a Vatikánban, és a Szentszék is saját küldöttel rendelkezett a PFSZ-en belül. Nem VI. Pál volt az egyetlen pápa, aki jó kapcsolatot ápolt Arafattal. II. János Pál is kedvelte

a PFSZ vezetőjét. A Mossad Vatikánnal kapcsolatos fő céljává az vált, hogy bebizonyíthassa II. János Pálnak az iszlám fundamentalizmusban rejlő fenyegetést.

III.2.1 A Mossad és Vatikán kapcsolata, valamint a váratlan fordulópon

Miután Izrael megalakulása után a diplomáciai kapcsolatfelvétel a két állam között kudarcba fulladt, Izrael folyamatosan próbálkozott lépéseket tenni a Vatikán felé, tudván, hogy a vatikáni elismerés egyben nemzetközi elfogadást is jelentene a zsidó állam számára. Végül 1972-ben Golda Meir miniszterelnök asszonynak sikerült elérnie, hogy egy audiencián fogadja VI. Pál pápa. Meir céljai közt első helyen szerepelt a pápát rávenni arra, hogy Izraelbe látogasson. A Mossad feladata volt a biztonsági előkészületeket megtenni még Meir vatikáni útja előtt, amit Zvi Zamir, az akkori igazgató személyesen ellenőrzött Rómában. Zamir tisztában volt a CIA és a Szentszék kapcsolatával, és szerette volna, ha az amerikai hírszerzés helyét a Mossad veszi át.

Az audiencia időpontját 1973. január 15-ére tűzték ki, Zamir pedig január 10-én látogatott Rómába. Ekkor már egy ideje a Salameh vezette Fekete Szeptember terroristacsoport kezében voltak Meir látogatásának részletei, amit valószínűleg egy PFSZ-szel jó kapcsolatot ápoló pap szivárogtatott ki. Salameh egy rakétatámadást tervezett a miniszterelnök asszony repülőgépe ellen, remélve, hogy Izrael legfelsőbb vezetői is vele tartózkodnak majd a magánrepülőgépén.

1973. január 14-én Zamirt értesítették, hogy két hívást észleltek egy PFSZ aktivisták által használt lakásból. A telefonközpontban dolgozó sayannak sikerült kihallgatnia a kódolt beszélgetést, amely nagy valószínűséggel egy hamarosan végrehajtandó terrorcselekményre utalt. Zamir bevonta az ügybe az olasz

20. ábra: Golda Meir

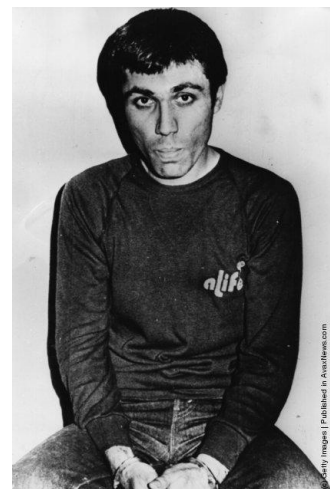
terroristaellenes csoportot, a DIGOS-t, de a PFSZ-esek által használt lakásokat a városban üresnek találták. Pár órával Meir gépének érkezése előtt az egyik katsa észrevett egy teherautót a leszállópálya körzetében, és azonnal odasietett. A sofőr az utasítások ellenére nem szállt ki az autóból, hanem tüzet nyitott a katsára, aki viszonzta azt. Végül a tűzharc az autóban ülő két terrorista súlyos sérüléseivel ért véget. A teherautóban hat darab rakétát találtak. A terroristák elárulták, hogy van még egy sorozatnyi rakéta elrejtve a közelben egy másik autóban. Zamir és a katsák épp időben értek a helyszínre, s meg tudták

akadályozni az El Al magánrepülőgépének megsemmisítését. Bár Meir életét megmentették, az audiencia az izraeliek számára jelentős eredmények nélkül zárult; a pápa továbbra sem volt hajlandó beleegyezni az Izraellel való diplomáciai kapcsolatfelvételbe.

1978-ban II. János Pál pápai trónra lépése új reményt adott Izraelnek is az enyhülés szempontjából, János Pál azonban változatlanul nem nyitott Izrael felé – egyelőre. Eközben egy vatikáni hivatalban elkészült egy olyan terv, amely szerint Jeruzsálemet nemzetközi várossá kéne tenni, melynek védelmét az ENSZ tagállamok szavatolnák, s a keresztény egyházépületekért a Vatikán felelne. A javaslatról a Mossad egyik sayanja szerzett tudomást, s ezután a Mossad sürgető feladatainak listájára a Vatikánnal való minél hamarabbi kapcsolatfelvétel is felkerült. Pár éven belül lehetőség is adódott erre.

1981. május 13-án II. János Pál pápát a Szent Péter téren három lövéssel súlyosan megsebesítette Mehmet Ali Agca, egy török nemzetiségű férfi. A pápát a Gemelli kórházba szállították, majd egy hat órás műtét után magához tért és végül túlélte a gyilkossági kísérletet. A tettest, Agca-t, a merénylet elkövetése után közvetlenül elfogta egy római rendőr, és életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. A nyomozásban szinte az összes európai titkosszolgálat és a CIA is részt vett, azonban nem sikerült kideríteniük, hogy kinek a vezetése alatt követte el Agca a végül megghiúsult gyilkossági kísérletet. A Mossad távol maradt a nyomozástól. 1982-ben azonban Nahum Admoni váltotta le az igazgatói székben Jichák Hofit, ami változást hozott az üggyel kapcsolatban. Admonit lenyűgözte a katolikus egyház befolyása mind politikai, mind gazdasági téren. Nyomozást indított a pápa ellen elkövetett merénylet ügyében, s úgy látszott, hogy - egyedülként a titkosszolgálatok között – fel tudja göngyöltíteni az ügyet. A CIA a Kremlt vádolta, Admoni viszont hamar rájött, hogy Agca tettének az okát máshol kell keresni.

A nyomozások során kiderült, hogy Agca Iránban végigjárta a különböző terrorista kiképző táborokat, ahol a pápa megölésére készítették fel. Agcát felkészítői magányos fanatikusnak akarták láttatni, hogy semmiképp se legyenek visszavezethetőek a szálak. Az akció tervét Teheránban dolgozták ki, Khomeini ajatollah támogatását élvezve. Ruhollah Khomeini, a kegyetlen iráni vezető az iszlám fanatizmus egyik legfőbb képviselője volt, személye köré mítoszokat építettek. A

21. ábra: Mehmet Ali Agca

Mossad a feltárt információkat egy püspökön keresztül juttatta el a pápához, aki ráébredt a Mossaddal való kapcsolattartás fontosságára. Az iszlám fundamentalizmus, végül mint közös ellenség, közelebb hozta egymáshoz Izraelt és a Vatikánt, 1993-ban pedig megtörtént a diplomáciai kapcsolatfelvétel és a pápai elismerés.

III.3 A Mossad kapcsolata más titkosszolgálatokkal

A Mossad kapcsolatban áll a világ számos országának hírszerző szolgálatával. Az 1977-ben európai kezdeményezésre létrejött Kilowatt csoport³⁷ célja a terrorizmus elleni küzdelem - ami természetesen az arab terrorizmust is magába foglalja -, tagjai közé tartozik Németország, Belgium, Olaszország, Nagy-Britannia, Luxemburg, Hollandia, Írország, Dánia, Franciaország, Svédország, Norvégia, Svájc, Kanada, az Egyesült Államok és Izrael. Izrael terrorizmussal kapcsolatos ügyekben Ausztriával, Spanyolországgal és Portugáliával is kapcsolatban állt.

Izrael a kezdetektől fogva igyekezett a nem arabok lakta muszlim országokkal jó kapcsolatot kiépíteni, és ez Törökország esetében sikerült is. A Mossad és a török nemzetbiztonsági szolgálat között egy bilaterális megállapodás született, melynek értelmében a Mossad tájékoztatja a törököket a KGB ügynökeinek tevékenységéről, a törökök pedig értesítették az Intézetet az arab országok politikai szándékáról. Az arab országok közül a Mossad Irán hírszerzésével, a SAVAK-kal ápolt hasonló kapcsolatot. Ettől az iráni vezetés Izrael-ellenes politikájának enyhülését remélték, cserében pedig segítették a SAVAK tevékenységét. 1958-ban ezen három titkosszolgálat részvételével létrehozták a Tridentet, amelyben hírszerzési információkat cseréltek ki és osztottak meg egymással.

A Mossad a távol-keleti titkosszolgálatok nagy részével is összeköttetésben állt, a régió Mossad központja Szingapúrban helyezkedett el. A kínai titkosszolgálatnak, a CSIS-nek képzéseket tartottak, valamint a japán, thai, észak-koreai és indonéziai hírszerzéssel is együttműködtek terrorista ellenes ügyekben. Az Indonéziával való közös munka teljes titoktartással folyt, mivel a két ország nem állt egymással diplomáciai kapcsolatban.

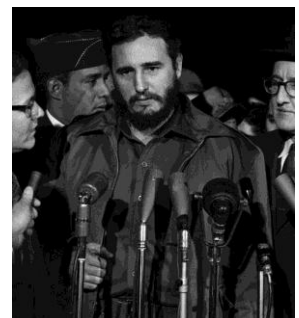
³⁷ http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=297 Letöltés ideje: 2012-04-15

Latin-Amerika adott otthont a Mossad különböző fajta kiképzéseinek és terrorista ellenes műveleteinek. A regionális központ a rio de janeiro-i izraeli konzulátuson található, amely Brazíliaért, Argentínaért, Chile-ért és Uruguay-ért felelős. A közép és nyugati területek regionális központja Caracasban található meg. Mexikó, Nicaragua, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador és Peru titkosszolgálatai szintén kapcsolatban állnak a Mossaddal.

Afrikai országok többségének nem volt hivatalos diplomáciai kapcsolata Izraellel, azonban ennek ellenére néhányuk titkosszolgálatja és a Mossad közt jó összeköttetés volt. Ezek közé tartozott Kenya és a Dél-Afrikai Köztársaság hírszerzése, a BOSS. Afrika viszont színteret adott a világ vezető titkosszolgálatainak – CIA, KGB, s ide sorolható a kínai CSIS is – hatalmi harcához, ami megpecsételte a szolgálatok egymáshoz fűződő viszonyát.

III.3.1 A Mossad és a KGB ellentéte

A KGB a hidegháború alatt egyértelműen szembe helyezkedett Izraellel és a Mossaddal, ám az igazán komoly konfliktusok a két szolgálat között a müncheni merénylet után következtek be. A KGB ugyanis támogatta az arab terroristákat, olyannyira, hogy a moszkvai Lumumba Egyetemen kiképző tréningeket tartottak számukra, mind elméleti (politikai), mind gyakorlati (gyilkolási technikák) téren. Ali Hassan Salameh is megfordult itt diákként, s feltételezett, hogy a müncheni mészárlás tervét is ekkor készítette el. Bár az oroszok nem bűjtették a merénylet után az arab terroristákat, nem is segítették a Mossad munkáját, sem akkor, sem a későbbiek folyamán.

22. ábra: Castro 1959-ben

Nem ez volt az egyetlen alkalom, mikor a KGB Izraelt fenyegető terroristákat támogatott. Miután 1959-ben Fidel Castro átvette a hatalmat Kubában, figyelme a még meghódítatlan afrikai kontinens felé fordult. Hamarosan elfoglalta Zanzibár szigetét, és innen látott hozzá terveinek megvalósításához. Ezzel egy időben jelent meg a kontinensen a CSIS, a kínai hírszerzés, aki kihasználta az alkalmat befolyásának növelésére. Castro Kubából nagy mennyiségű fegyvereket szállíttatott Afrikába, majd pedig a CSIS segédkezésével Afrika minden részéből gerillákat toborzott, akiket havannai kiképzésre vitetett. Miután a KGB tudomást szerzett erről, moszkvai kiképzést ajánlott fel a gerilláknak a Lumumba Egyetemen. Az ajánlat kecsegtetőbbé tételének érdekében az egyetemről arab

terroristák érkeztek Afrikába. Afrika kubai mintára történő átalakításának vezetését Castro-tól a KGB vette át.

Izrael létét egyre jobban fenyegette az Afrikában kialakult helyzet. Nem lehetett tudni, hogy a terrorista kiképző táborokban edzett gerillákat mikor fordítják Izrael ellen. A Mossad legfontosabb feladatának az oroszok, afrikaiak és a kínaiak közötti mindenirányú kapcsolat megakadályozását tekintette. Emellett természetesen az arab terroristák kiiktatását is, így az afrikai katasztrófák mellé segítő kidon osztagok érkeztek.

A KGB mellett a CSIS is problémákat okozott. A kínaiak továbbra is támogatták a gerillák kiképzését, egyre nagyobb területeken – beleértve Egyiptomot is - terjeszkedek. Kifejezetten Izrael ellen irányuló terrorakciók támogatásában is részt vettek. Ennek következményeként a Mossad egyfajta háborút indított a CSIS ellen, aminek hadszíntere Afrika volt. Három év elteltével végül a CSIS egyfajta szövetséget ajánlott fel a Mossadnak: összefogást a KGB és a terroristák ellen. A Mossad számára ez volt a legoptimálisabb megoldás, hiszen így a kommunista nagyhatalmak megosztottá válnak, s nem jelentenek jelentősebb veszélyt Izraelre. A Mossad elfogadta a kínai javaslatot, s ennek az együttműködésnek a gyümölcseként jelentős információk kerültek Izrael birtokába az arab terroristák mozgásáról, a kínai vezetés pedig a szovjetek rejtett szándékainak tudtában volt képes meghozni döntéseit.

A Mossad képességei közé sorolható tehát egyfajta előrelátás az Izraelt közvetlen veszélyeztető fenyegetésekre vonatkozóan, mint ahogy az Afrikában történt. A titkosszolgálatokat egymás ellen kijátszva, ellenségeinek megosztásával hárította el a biztonsági veszélyeket.

III.3.2 A Mossad és a CIA kapcsolata

Az Egyesült Államok a kezdetektől támogatta Izrael hírszerzését a legmodernebb technikai eszközökkel. Ennek is köszönhető, hogy a CIA és a Mossad munkájára általában az együttműködés volt jellemző, egy eset azonban törést okozott a titkosszolgálatok közötti jó kapcsolatban. Ennek az okozója nem más, mint az Egyesült Államok és a PFSZ 1973-as titkos találkozáján létrejött megneemtámadási szerződés volt. A szerződést a CIA igazgatóhelyettese és Yasser Arafat írta alá. Arafat a szerződés betartásának ellenőrzésével

nem mást, mint a Vörös Herceget, azaz Ali Hassan Salamehet bízta meg, s ezt az amerikaiak elfogadták.

A Mossad számára ez hatalmas sértésnek számított. Egyrészt, az amerikaiak az általuk terrrorszervezetnek minősített PFSZ-szel tárgyaltak, másrészt, nemcsak hogy a PFSZ-szel kötöttek megállapodást, de beleegyeztek, hogy egy olyan kaliberű terroristával tartsák a kapcsolatot, mint a müncheni mészárlás értelmi szerzője. Ám a CIA a Mossad felháborodásának ellenére nem vonta vissza a megállapodást. Salameh egy kiváló informátor volt az Egyesült Államok számára, garantálta az amerikaiak védelmét. Végül, mikor Salameh áldozatául esett a Mossad merényletének, a CIA-n volt a sor, hogy egy jó időre nehezteljen az izraeli titkosszolgálatra.

Napjainkban a két titkosszolgálat viszonya valószínűleg ismét harmonikus, a közös munkára pedig az iráni atomprogram adhat okot a két szervezetnek, legalábbis az iráni Ali Hamenei ajatolláh szerint, aki az iráni atomtudósok közelmúltban történt meggyilkolásáért a CIA-t és a Mossadot teszi felelőssé³⁸. A Mossad alapelvei között szerepel, hogy minden kínálkozó lehetőséget ki kell használni az ellenség soraiban a félelemkeltésre, s az atomtudósok elleni merényletek ezt a célt is szolgálhatják.

³⁸ http://hvg.hu/vilag/20120112_atomtudos_hamenei Letöltés ideje: 2012-14-15

IV. Dolgozatom összefoglalása, következtetésem

Napjainkban az új típusú terrorizmus a legkomolyabb biztonsági problémák közé sorolható. A NATO és az Európai Unió különbözően reagál a terrorizmus problémakörére; míg a NATO a katonai eszközökre helyezi a hangsúlyt, az Európai Unió terrorizmusellenes stratégiája sokkal inkább a terrorizmust kiváltó okok megszüntetésére fókuszál. A régi típusú terrorizmus esetében ez a fajta probléma megoldási módszer minden bizonnyal jól funkcionált, hiszen itt jellemzően a terroristák tárgyalóképesek voltak, és megvalósítható célokat tűztek ki maguk elé. Az új típusú terrorizmust viszont már valószínűtlen célok jelzik – mint például a keresztény világ elpusztítása - ennek következtében tárgyalásra sem fogékonyak a terrorszervezet vezetői. Az új típusú terrorizmusra jó példaként szolgálnak az iszlám szélsőséges terrorista csoportok, akik birtokában lehetnek olyan tömegpusztító fegyvereknek (főként biológiai fegyverekre kell gondolni), amelyekkel az egész nyugati világot fenyegetésben tarthatják.

A biztonságosabb világ megteremtésében nagyon fontos szerepet játszanak a különböző (polgári és katonai) titkosszolgálatok. Tevékenységüket és munkájuk fontosságát egy általam kiválasztott szervezet tevékenységén keresztül mutattam be. Kutatásaim tapasztalatait az alábbiak szerint összegzem:

- A terrorizmus elleni harc eszközeit megvizsgálva arra a következtetésre jutottam, hogy az egyik legjelentősebb munkát a titkosszolgálatok végzik. Ennek az oka valószínűleg abban rejlik, hogy az új típusú terrorizmus könyörületlen stílusával szemben nem lehet csak jogilag elfogadott és teljes mértékben legális eszközökkel fellépni. A titkosszolgálatok közül a Mossadot emeltem ki, amely az iszlám szélsőséges csoportokkal kapcsolatban a legtöbb tapasztalattal bír.
- A XXI. század egyik legnagyobb biztonsági kihívása a terror és az erőszak legyőzéséhez kötődik. A titkosszolgálatokat összegzett formában hírszerző szervezeteknek nevezzük és legfontosabb műveleti területük a titkos akciók rendszere. Ezt tanulmányom esettanulmányaiban a Mossad akciói alapján igazoltam.
- Kutatásaim fontos tapasztalata az is, hogy igazoltnak látom egy ország védelmi stratégiája és a titkosszolgálatok tevékenysége közötti kapcsolatot. A titkosszolgálatok tevékenységének hatékonyságát pedig nagymértékben

befolyásolja a politika által megfogalmazott, kikényszerített gyorsaság és hatékony reagálás.

A Mossad háborús körülmények között született, így elsődleges célja a frissen alakult állam létét veszélyeztető elemek hatástalanná tétele volt, melynek során nem mindig a békés eszközeivel élt, s ez a mentalitás a későbbi működését is meghatározta. A terrorizmussal szemben az agresszív fellépés jellemzi az Intézetet.

Izrael állam politikai vezetése a kezdetektől nagy hangsúlyt fektetett országot és az állampolgárainak létét fenyegető veszélyek felszámolására. Túlzott reakcióként is értékelhetjük azokat az akciókat, amelyek minden esetben megjelennek, ha az államot illetve a polgárokat fenyegetés éri. Az izraeli társadalom is elfogadja, és naponta átéli, hogy a biztonság percepcionális ügy (észlelés, érzékelés, megítélés kérdése is). Akkurátusan és hatásosan lép fel minden fenyegetéssel szemben. Azoknak, akik nem arányos reagálással vádolják Izrael Államot, azoknak megfontolásra ajánlom azt az életérzést, amelyben konkrét fenyegetésekkel (rakéták becsapódása, terroristatámadások a buszon, stb.) kell számolniuk.

Jó példa ennek alátámasztására a tel-avivi egyetem Iráni tanulmányok központja által 2009-ben készített felmérésének eredménye³⁹, mely szerint a megkérdezettek több mint fele – egészen pontosan 51 százaléka – szerint Izraelnek azonnali megelőző csapást kellene mérnie Irán nukleáris létesítményeire. Benjamin Netanjahu izraeli kormányfő már többször is nyomatékosan kijelentette, hogy ha kell, Izrael meg fogja magát védeni Iránnal szemben, ha az „a létében” fenyegeti.

A Mossad feladatai közé tartozik továbbá a terrorizmus elleni harcon kívül, hogy megerősítse Izrael vezető pozícióját a Közel-Keleten, és segítse az állam elismertségét a világban. Bár Izrael már 1948 óta önálló államként működött az ENSZ Közgyűlés döntése alapján, s az Arab Liga tagjait kivéve a világ országai elfogadták ezt, a keresztény világ számára hatalmas jelentőséggel bírt a pápai elismerés is. A pápa minden korban olyan gazdasági, politikai és ideológiai befolyással bíró személynek számított, akinek a döntéseire az egész világ figyelt – kiváltképp a keresztény vallásúak, de a más vallási nézetekkel bírók is. A világ általi teljes elfogadottsághoz Izraelnek mindenképp szüksége volt arra, hogy a pápa elismerje, mint államot, azonban a vatikáni erős Izrael ellenes lobby mellett ez nem

³⁹ http://index.hu/kulfold/2009/05/24/az_izraeliek_fele_haboruzna_irannal/ Letöltés ideje: 2012-04-15

történhetett meg. Izrael számára az idő múlásával egyre fontosabb lett volna a hatalom ezen egyedülálló formájával felvenni a kapcsolatot, de hivatalos úton sorozatosan zárt ajtókra talált. Végül a probléma megoldását a Mossad végezte el – munkájának eredményeképp a két állam között lassan de fokozatosan egy kölcsönösen hasznos viszony, majd diplomáciai kapcsolat alakult ki. Az Intézet II. János Pál pápa merényletének ügyében folytatott eredményes nyomozása nélkül a Szentszék és Izrael közeledése egymáshoz valószínűleg csak később valósult volna meg.

Befejezés

Értekezésem *első* fő részében a terrorizmust, mint biztonsági problémát definiáltam, bemutattam a régi és új típusú terrorizmus közötti különbséget, valamint a média meghatározó szerepét a terroristák pszichológiai hadviselésében. Ezután ismertettem a terrorizmussal szembeni fellépés típusait, eszközeit és színtereit, melyek közül kiemeltam a titkosszolgálatok, azon belül is a Mossad hatékonyságát.

A *második* főbb egységben egy átfogó ország elemzést készítettem Izraelről, majd egy történelmi áttekintést az állam és a hírszerzés kialakulásáról. A továbbiakban a Mossad létrehozásának pontos körülményeit, szervezetének felépítését és legjelentősebb vezéralakjait mutattam be.

A *harmadik* fő részben a Mossad terrorista ellenes tevékenységét ismertettem és elemeztem, majd megvizsgáltam a Vatikánnal valamint a külföldi titkosszolgálatokkal való kapcsolatrendszerét.

Értekezésem célja volt bebizonyítani, hogy Izrael Állam fennmaradásának egyik alapkövét a mindenkori hírszerzés képezi.

1. Ezt igazolja a brit mandátumi érában megszületett hírszerzés, amelynek segítségével a palesztin zsidó lakosság fel tudott készülni az arabok támadásaira. Ellentétes esetben az arabok számának alig egytizedével bíró zsidó lakosság valószínűleg nem került volna olyan uralkodó helyzetbe, hogy reálisnak lássa egy önálló zsidó állam létrehozását.
2. Az arab-izraeli háborúk során a mind emberszámban, mind rendelkezésre álló technikai eszközök mennyiségében erősen hátrányban lévő Izrael a Mossad és a katonai hírszerzés munkájának köszönhetően elsöprő győzelmeket tudott aratni még a legkilátástalanabb helyzetekben is.
3. Az izraeli lakosság életét nap mint nap fenyegető biztonsági problémával, a terrorizmussal szembeni harcban is nagyon alacsonyak a Mossad veszteségi arányai. Bár felszínre kerülnek sikertelen akciók, de összességében a sikeres műveletek száma sokszorosan meghaladja ezeket, és nagyon sok izraeli életét mentették már meg.
4. A Mossad egyengeti el az izraeli külpolitika számára az utat ott, ahol az göröngyös. Erre jó példa mind a vatikáni kapcsolat létrehozása, mint a más titkosszolgálatokkal

való kapcsolat, melyek révén olyan országokkal is összeköttetésben áll Izrael, amikkel formális kapcsolata nincs.

Természetesen a hírszerzés mellé egyéb építőkövek is csatlakoztak, szorosan ide sorolható még az izraeli haderő, amely hiteles elrettentő képességgel rendelkezik. Az Egyesült Államok támogatása egy viszonylag stabil külpolitikai helyzetet jelent számára, s a gazdaság megerősödéséhez is nagymértékben hozzájárult.

A Mossad szerepe a jövőre nézve sem fog csökkenni, viszont a fő konfliktus magját az iráni atomprogram fogja képezni. Irán a Mossadot vádolja az atomtudósok meggyilkolásával⁴⁰, s mind Izrael, mind Irán megelőző csapással fenyegetőzik. De bármi is történjék az elkövetkezendőkben, egy biztos: mindig a Mossad lesz a világot legjobban megosztó titkosszolgálat.

Hivatásos katonai pályára készülve a nemzetvédelem ügye iránt elkötelezett állami alkalmazottként nem kerülhetjük meg a biztonság szélesebb körű vizsgálatát. Mindezek alapján fontosnak tartom a titkosszolgálatok, a hírszerző szervezetek munkájának megismerését, a katonai műveletekben a felderítés, a biztonság általános megteremtésében pedig a hírszerzés játssza azt a szerepet, amelyik az információk összegyűjtésében és biztosításában létfontosságú. Kutatásaimat a katonai és polgári titkosszolgálatok közötti együttműködés formáira és lehetséges útjaira szeretném fókuszálni.

⁴⁰ http://index.hu/kulfold/hirek/2011/01/10/kemeket_vadol_iran_az_atomtudos_megolesevel/ Letöltés ideje: 2012-03-10

Mellékletek

1. sz. melléklet: A terrorcselekmények száma 2001 és 2010 között a különböző adatbázisok szerint

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TKB	1732	2650	1888	2571	4958	6638	4514	-	-	-
RWTI	1732	2648	1899	2647	4995	6660	4526	2846	-	-
GTD	1427	1065	1235	1143	2008	2718	3158	4769	4619	4640
PGT/WITS	348	199	190	3251	11038	14443	14435	11725	10999	11595

(ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések – 2011/7 Tólas Péter 1. o.)

2. sz. melléklet: A terrorizmus által érintett országok száma 2004 januárja és 2011 márciusa között

	Merénylet miatt érintett országok		Aldozat miatt érintett országok	
	száma	%	száma	%
2004	85	44	71	36
2005	101	52	77	40
2006	98	51	83	43
2007	89	46	73	38
2008	87	45	77	40
2009	83	43	68	35
2010	78	41	64	33
2011	47	24	41	21
2004–2011	146	76	129	67

(ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések – 2011/7 Tólas Péter 2. o.)

3. sz. melléklet: Főbb stratégiai jellegű merényletek 2001 szeptembere és 2010 decembere között (5 főnél több halálos áldozatot követelő merényletek)

<i>Áldozatszám-kategória</i>	<i>Merényletek száma</i>	<i>Áldozatok száma</i>	<i>Hol (hány merénylet)</i>	<i>Melyik évben</i>
1000-nél több	1	2982	WTC/USA	2001
1000 és 500	1	796	Irak	2007
500 és 200	13	430	Irak	2007
		400-345	Kongói DK (2)	2009
		334	Beszlán/Oroszország	2004
		300	Csád	2007
		252	Angola	2001
		234-230	Kongói DK (2)	2008
		215	Szadr/Irak	2006
		209	Mumbai/India	2006
		202	Bali/Indonézia	2002
		202	Szudán	2004
		201	Irak	2006
200 és 100	33		Irak (12)	
			Pakisztán (5)	
			India (2)	
			Kongói DK (2)	
			Szudán (2)	
		191	További 10 ország (1) köztük	
		170	Madrid/Spanyolország	2004
			Moszkva/Oroszország	2004
100 és 5 között	2846		Irak (1373)	
			Afganisztán (374)	
			Pakisztán (238)	
			Szomália (167)	
			India (135)	
			Kongói DK (90)	
			Szudán (80)	
			Kolumbia (54)	
			Sri Lanka (45)	
			Nepál (28)	
			Algéria, Oroszország (26)	
			Fülöp-szigetek (18)	
			Irán, Uganda (17)	
			Jemen (16)	
			Nigéria (15)	
			Csád (14)	
			Izrael (10)	
			Libanon, Törökország (9)	
			Etiópia (8)	
			Közép-Afrika, Gáza (7)	
			Burma (6)	
			Burundi, Egyiptom, Indonézia, Niger,	
			Thaiföld (5)	
			Kína (4)	
			Banglades, Kenya (3)	
			Mali, Peru (2)	
		56	További 18 ország (1) köztük	
		13	London/Nagy-Britannia	2005
			Fort Hood/USA	2009
Összes	2894	55324		

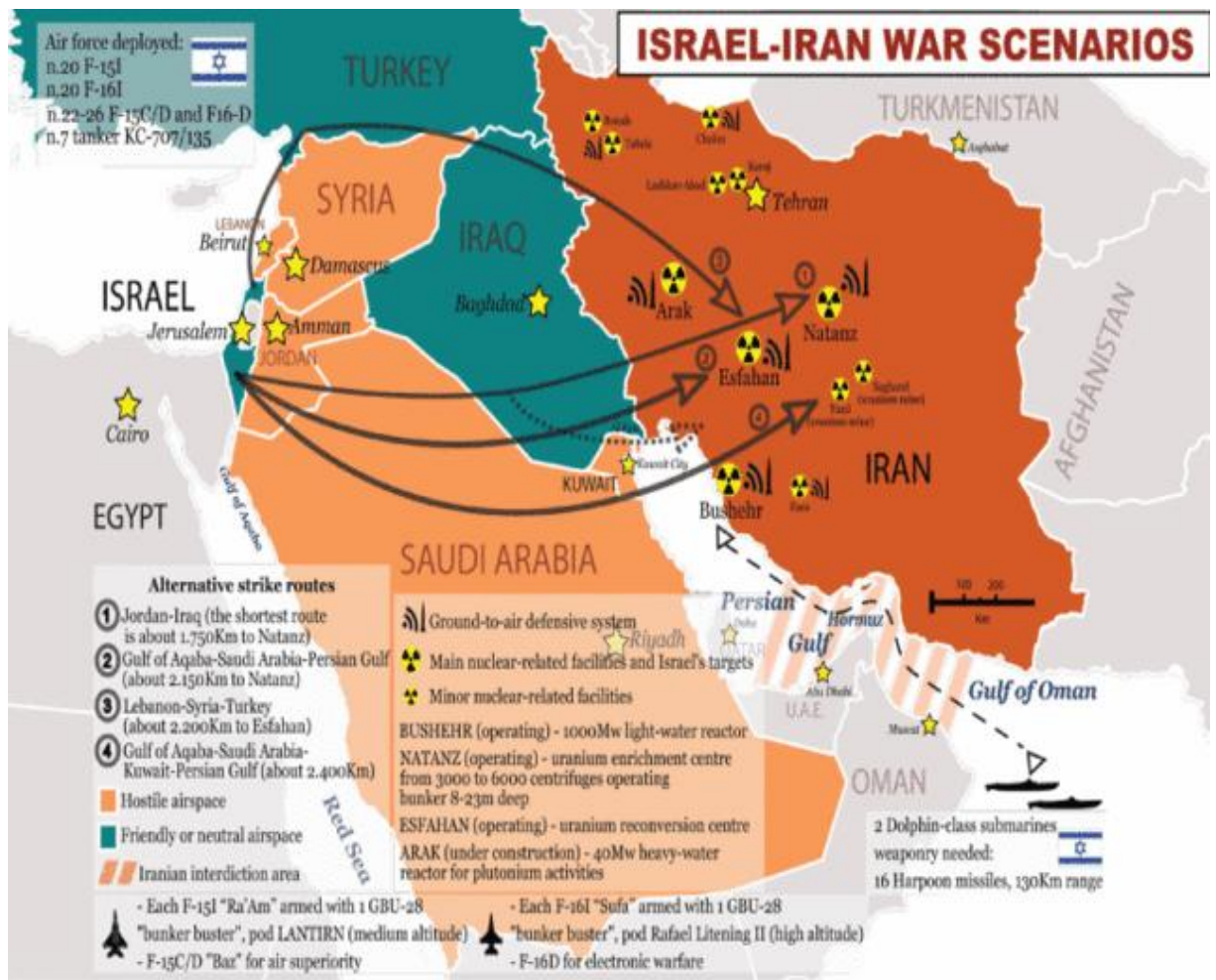
(ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések – 2011/7 Tólas Péter 4. o.)

4. sz. melléklet: A leginkább terrorfenyegetett országok tízes listája, 2004–2011

Ország	Támadás szám	Halálos áldozat	Sebesült	Tűsz	Összes áldozat
Irak	25985	50226	111969	4555	166750
Nepál	3767	1260	3653	48709	53622
Pakisztán	7395	9946	20907	5595	36448
Afganisztán	10023	12775	18494	2988	34257
India	6215	6992	14108	5154	26254
Szomália	2182	5233	10766	3382	19381
Thaiföld	4305	3156	5698	80	8934
Kolumbia	3033	2759	4015	1768	8542
Kongói Demokratikus Köztársaság	546	3480	1526	3199	8205
Oroszország	2190	2260	5111	214	7585
Fülöp-szigetek	1623	1608	2313	1348	5269
Szudán	376	2611	1261	1215	5087
Gázai övezet	1241	236	1615	2500	4441
Izrael	3476	235	3648	6	3889
Összes a világon	79766	111774	228317	85304	425395
Első 10 ország	72357	102777	205084	80803	388664
Első 10 ország %	91%	92%	90%	95%	91%
Közel-Kelet Dél-Ázsia	66588	94278	194432	75622	364332
Közel-Kelet Dél-Ázsia %	83%	84%	85%	89%	86%
Irak, Afganisztán	36008	63001	130463	7543	201007
Irak, Afganisztán %	45%	56%	57%	9%	47%
Irak, Afganisztán, Pakisztán	43391	72920	151320	13138	237378
Irak, Afganisztán, Pakisztán %	54%	65%	66%	15%	56%
Első 10 muszlim országai	59083	90514	187879	25699	304092
Első 10 muszlim országai %	74%	81%	82%	30%	71%
Első 10 muszlim országai (Irak és Afganisztán nélkül)	23075	27513	57416	18156	103085
Első 10 muszlim országai (Irak és Afganisztán nélkül) %	29%	25%	25%	21%	24%
Első 10 muszlim országai (Irak és Afganisztán/Pakisztán nélkül)	15692	17594	36559	12561	66714
Első 10 muszlim országai (Irak és Afganisztán/Pakisztán nélkül) %	20%	16%	16%	15%	16%

(ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések – 2011/7 Tólas Péter 6. o.)

5. sz. melléklet: Izrael-Írán háború forgatókönyvei

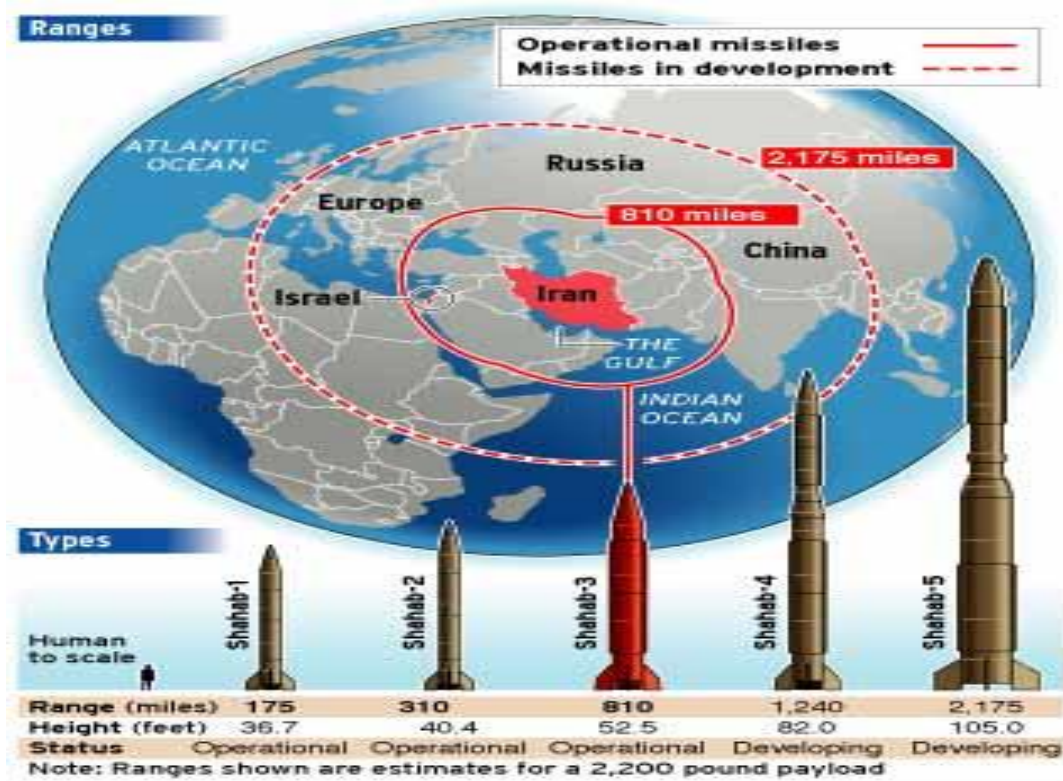
(<http://bloviatingzeppelin.blogspot.hu/2011/11/nuclear-equipped-iran-at-tipping-point.html>)

6. sz. melléklet: Írán rakétáinak hatósugara

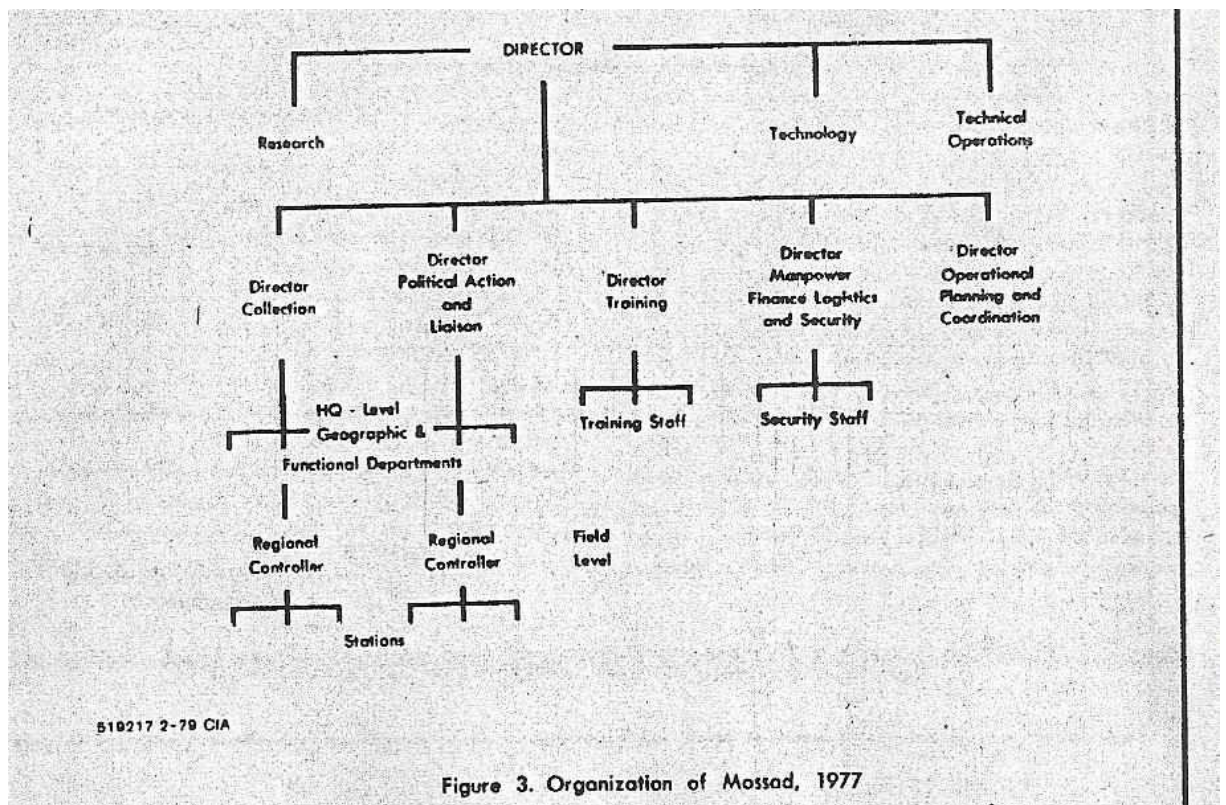
(<http://www.stripes.com/news/middle-east/iran-explosions-prompt-speculation-of-secret-attacks-1.1600>)

7. sz. melléklet: Irán meglévő és fejlesztés alatt álló rakétái

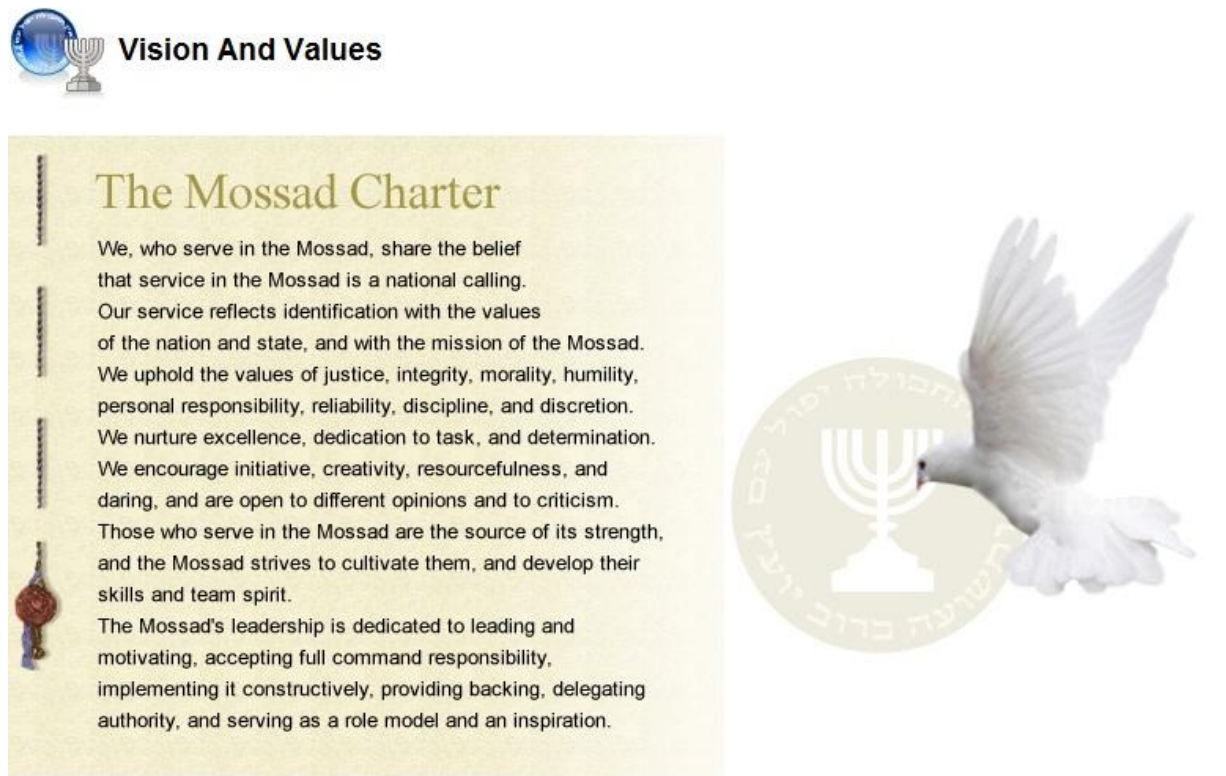
(<http://www.defenseindustrydaily.com/iransyria-vs-israel-round-1-assessments-lessons-learned-0258/>)

8. ábra: Mossad szervezetének felépítése a CIA dokumentumai alapján, 1977

(http://www.serendipity.li/cia/counterspy/figure_3.jpg)

9. ábra: A Mossad hivatalosan meghatározott küldetése és értékei

(<http://www.mossad.gov.il/Eng/About/values.aspx>)

Az 1-9. számú mellékletek forrásának megjelölése az egyes táblázatok alatt találhatóak.

Felhasznált irodalom

Könyvek

- Thomas, Gordon. *Moszad: A titkosszolgálat története*. J LX Kiadó. 2000.
- Kessler, Ronald. *CIA: A világ leghatalmasabb kém szervezetének titkairól*. GABO Könyvkiadó. 1999.
- Deacon, Richard. *The Israeli Secret Service*. Sphere Books Ltd. 1983.
- Haack, Richard. *Kémek könyve*. AMON Könyvkiadó. 1994.
- Halevy, Efraim. *A Moszad főnöke voltam*. J LX Kiadó. 2007.
- Oszetszky, Tamás. *Arab-izraeli háborúk. 1948-1982*. Zrínyi Katonai Kiadó. Budapest. 1984
- Bar-Joseph, Uri. *The Paradox of Israeli Power*. *Survival*. Vol.46. No.4. Winter 2004-05. pp.137-156.

Idegen és magyar nyelvű tanulmányok

- Kis-Benedek József. *Közel-Kelet: Esélyek vagyok kudarok*. Felderítő Szemle. 2009. július.
- Gazdig Gyula: *A gázai válság*. Nemzet és Biztonság. 2009. február.
- Matus János. *Egyetemi jegyzet*. 8. fejezet.
- Paragi Beáta. *Biztonsági percepciók Izraelben*. Nemzet és Biztonság. 2009. szeptember
- Tálás Péter. *A nemzetközi terrorizmus és a szervezett bűnözés hatása a nemzetközi biztonságra és Magyarország biztonságára*. Budapest. 2007. január.
- Tálás Péter. *ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések*. 2011. július.

Internetes források

- Mossad hivatalos honlapja www.mossad.gov.il
- CIA World Factbook <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
- IDF hivatalos honlapja www.idf.il/english/
- Wikipédia
- NATO Allied Command Operations hivatalos honlapja <http://www.aco.nato.int/page142154053.aspx>
- Külügyminisztérium hivatalos honlapja [http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/NATO_tevékenységek/terrorizmus_elleni_küzdelem.htm](http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/NATO_tevekenysegek/terrorizmus_elleni_kuzdelem.htm)
- Európai Unió terrorizmus elleni stratégiája <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st14/st14469-re04.en05.pdf>